

საბა

საქართველოს კათოლიკეთა ყოველთვიური მაცნე

№1

იანვარი

2008

გილოცავთ შობას!

ეპისკოპოსის მილოცვა

სამება თივაზე

“და შვა ძე, თავისი პირმშო, შეახვია და მიაწვინა იგი ბაგაში...” (ლუკ. 2,7-14)

ამ ღამით თითოეული ადამიანის გულსა და გონებას ერთი ხატება ავსებს: ესაა უბრალო ჩრებში გახვეული და თივაში ჩაწვნილი ჩვილი. მოციქულ ლუკას მიერ შემოთავაზებული ეს ხატება წმ. ფრანცისკმა ხელახლა მოგვაწოდა გრეკოს პირველ ცოცხალ საშობაო სურათში და მას შემდეგ ამ ხატებამ სამუდამოდ დაიმკვიდრა ადგილი ჩვენს საშობაო გამოსახულებებში; მათ არსსა და ცენტრალურ იდეას წარმოადგენს:

ჩვილი თივაზე.

ამ სურათის წინაშე დღესაც ვჩერდებით: ისტორიის 2000 წლის მანძილზე განცდილი ტანჯვისა და იმედის შემდეგ, ნაიარევნი, თუმცა მაინც მომავლისკენ მომზირალნი. ამ ღამით ისევ ვჩერდებით მღვიმის წინ და ვუმზერთ თივაზე მწოლიარე ჩვილს.

მისი ღუმილი და სიმცირე ჩვენგან პასუხებს ითხოვს.

ვინ არის თივაზე მწოლიარე ეს ჩვილი?

რისთვის, რატომ, ან, უმჯობესია, ვისთვის შევგროვდით ეკლესიაში ამ წმინდა ღამეს?

პასუხს წინასწარმეტყველი გვაძლევს, ესაიას ტექსტის მეშვეობით: “რადგან ვაჟი შეგვეძინა ჩვენ, ძე მოგვეცა; და უწოდებენ მას სახელად: საკვირველს, მრჩეველს, ძლიერ ღმერთს, საუკუნო მამას, მთავარს მშვიდობისა” (ეს. 9,1-6).

პასუხს მოციქული პავლეც გვცემს: “ვინაიდან გამოჩნდა ღვთის მადლი, ყველა ადამიანის მსხნელი” (ტიტ. 2,11-14).

დაბოლოს, თვით სახარება აგვირგვინებს ამ პასუხს ანგელოზთა მეშვეობით: “აჰა, გახარებთ დიდ სიხარულს, რომელიც მთელი ხალხისა იქნება: დღეს დავითის ქალაქში თქვენთვის იშვა მაცხოვარი, რომელიც არის ქრისტე უფალი” (ლუკ. 2,10-11).

აჰა, თივაზე მწოლიარე ეს ჩვილი არის ღმერთი, ემანუელი, ღმერთი-ჩვენთან, ისაა ჩვენი ადამიანურობის საბურველით შემოსილი სამების დიდება.

ესაა ბეთლემი, შობა: სამება თივაზე, სამება ჩვენი ადამიანურობის, ჩემი ცხოვრების თივაზე.

ჩვენი ადამიანურობის თივა: ვფიქრობ ომებზე, შიმშილზე, უსამართლობაზე, სიცოცხლის ჩასახვის წინააღმდეგ მიმართულ ძალადობაზე... ეგოიზმზე, რომელიც გავლენას ახდენს ჩვენი ძვირფასი ქვეყნის ცხოვრებაზე, სადაც არ ძალუძთ, ქვეყნის კეთილდღეობა, ღარიბი ადამიანები საკუთარ ინტერესებზე მაღლა დააყენონ... ვფიქრობ ჩვენს ოჯახებში არსებულ დაყოფასა და სიძულვილზე.. რამდენი რამ თივასავით წარმოვაღია ჩვენს ცხოვრებაში!

ჩვენი ცხოვრების თივა: ვფიქრობ, თუ რაოდენ მცირედით ვართ მტკიცედ მორწმუნე ქრტიანები, განუხორციელებელი განზრახვების სახით გამოვლინებულ ჩვენს სისუსტეზე, წამიერი, დღემოკლე სიხარულის ძიებისკენ ჩვენს სწრაფვაზე, იმაზე, როგორ არ ვგრძნობთ თავს პასუხისმგებლებად ჩვენს ეკელსიაზე... რამდენი რამ თივასავით წარმაგალია!

შობა: ჩვილი თივაზე.

აქ თითქმის შეშინებულები ვაცნობიერებთ იმ სიყვარულის სიდიადეს, რომელმაც გადალახა მანძილი შემოქმედსა და ქმნილებას შორის, გააქრო მიუღებლობის გრძნობა სიწმიდესა და ცოდვას შორის და ღმერთს საშუალება მისცა, მიეღო ჩვენი ადამიანურობა, გაეთავისებინა ის და მხოლოდ სიყვარულის უესტის მეშვეობით შემოეებიჯებინა ჩვენი ქმნადობის სიფაქიზეში, ჩვენს ტანჯვასა და სიკვდილში.

ამაღამ აქ მყოფებმა შევაჩეროთ ჩვენი ცხოვრება, ერთი წამით, დაუცველი დავტოვოთ ის ამ ჩვილის, თივაზე მწოლიარე ამ სამების წინაშე. თითოეულმა საშუალება მივცეთ ჩვენს დაბნეულ, დანაწევრებულ, დასახიჩრებულ ცხოვრებას, მოუსმინოს ამ ღუმილს, შეხედოს ჩვილს თივაზე და იგრძნოს იმ მკლავთა გარემოცვა, არასოდეს რომ არ მიატოვებენ მას, იგრძნოს, რომ ბოლოსდაბოლოს და უბრალოდ ის უყვართ, უზომოდ უყვართ.

ეს ყოველივე თივაზე მწოლიარე ამ ჩვილის, ამ ღმერთისგან მოდის, ვისაც ძალუძს ისეთი შეგიყვაროს, როგორიც ხარ და არაფერს გთხოვს სანაცვლოდ, მხოლოდ იმის შესაძლებლობას, ეს თავისი სიყვარული გამოამჟღავნოს. ამ ღმერთის მიერ შეიძლება იშვას სხვა ცხოვრება, მოულოდნელი გაზაფხული, ქალაქი და კულტურა, რომელიც ჭეშმარიტად ადამიანური იქნება.

ძმებო, თქვენთან ერთად მეც ვუმზერ იმ თივას, რომელზეც წევს ჩვილი და მასთან ერთად - სამება, ვუმზერ თივას, სადაც ღმერთია, რომელიც ისტორიაში ღმერთის სახლია. ჩემთვის ეს თივა ჩვენს შორის ღმერთის თანსწრების სიმბოლოა: მართლაც, ბეთლემი მხოლოდ დასაბამს კი არ წარმოადგენს, არამედ ეს ყოველი დროის ხატებაა, იმის განსახიერება, თუ როგორ განაგრძობს ღმერთი დღეს ჩვენს შორის ყოფნას, თუ როგორ გრძელდება ჩვენს შორის და ჩვენი მიხედვით გზა.

უბრალო თივაზე მწოლიარე ჩვილი კვლავაც ჩვენი ახალი შობის მშვენიერება და უმწიკვლო გაოცებაა.

ყველას ბედნიერ შობას გისურვებთ!

ლათინური წესის კათოლიკეთა
სამოციქულო ადმინისტრატორი ამიერკავკასიაში,
ეპისკოპოსი **ჯუზეპე პაზოტო**

რედაქციის გვერდი

საშობაო ფიქრები საერთო სიკეთის გამო

კათოლიკე ეკლესიის სოციალურ სწავლებაში მუდმივ პრინციპთა შორის მოაზრება საერთო სიკეთე; იგი ყველა ადამიანის ღირსებიდან, ერთობიდან და თანასწორობიდან გამომდინარეობს და მას უკავშირდება სოციალური ცხოვრების ყველა ასპექტი.

მაინც რას წარმოადგენს საერთო სიკეთე? ვატიკანის II კრება შემდეგ განმარტებას იძლევა: „სოციალური ცხოვრების პირობათა ერთობლიობა, რომლებიც საშუალებას აძლევენ როგორც ჯგუფებს, ასევე მის ცალკეულ წევრებს, საკუთარ სრულყოფილებას უფრო სრული და უფრო შესაფერისი გზით

მიადწიონ... იგი არ მდგომარეობს სოციალური სხეულის ცალკეული სუბიექტებიდან განსაკუთრებული ქონების დაგროვებაში. რამდენადაც იგი ეკუთვნის ყველას და ცალკეულს, არის და რჩება საერთოდ, რამეთუ გაუთიშავია და მხოლოდ ერთად არის შესაძლებელი მისი მიღწევა, ზრდა და დაცვა, სამომავლო მიზნითაც“ (GS 26). როგორც ცალკეული ადამიანის მორალური ქმედება შეისხამს ხორცს სიკეთის ქმედებით, ასევე აღწევს სოციალური ქმედება თავის სისრულეს საერთო სიკეთის ხორცშესხმით. თუ ჩვენ საერთო სიკეთეზე დაფიქრდებით, მრავალ სირთულეს დავინახავთ და მრავალი კითხვაც დაისმის: რა სრულყოფილებას უნდა მიადწიოს ცალკეულმა პირმა ან ჯგუფმა? მის მიღწევას რა პირობები უწყობს ხელს? ვინ უნდა შეასრულოს? შეიძლება თუ არა საერთო სიკეთის მისაღწევად ვინმეს სიკეთე იყოს მსხვერპლად გაღებული?

საერთო სიკეთის მისაღწევად აუცილებელია შესაბამისობა სიკეთესა და ფასეულობათა შორის, რომლებიც ხორცს ასხამენ მოთხოვნილებას მის ზრდაზე და სრულყოფილებაზე, რასაც წარმოადგენს ადამიანი ან უნდა წარმოადგენდეს მთელი მისი არსებით. სამწუხაროდ, დღეს სწორედ ამგვარი შესაბამისობის უკმარისობაა: მავანთათვის ადამიანი ხორციით შემოსილი სულიერი არსებაა, მავანთათვის – მხოლოდ სხეული; ზოგი ფიქრობს, რომ ადამიანს მარტოდენ მატერიალური და სულიერი მოთხოვნილებები აკმაყოფილებს, ზოგისთვის – მხოლოდ მატერული. ზოგი მიიჩნევს, რომ მას „უზენაესი“ ღირსება გააჩნია, სხვანი თვლიან, რომ ღირსება დამოკიდებულია ასაკზე, ჯანმრთელობაზე, ფენაზე, რასაზე, განათლებაზე... ზოგიერთი აღიარებს, რომ არსებობს ადამიანის გულში ჩაწერილი კანონი, ზოგი მხოლოდ სამოქალაქო, ეკონომიკურ კანონებს აღიარებს, სხვებისთვის კი ერთადერთ კანონად მაქსიმალური მოგება, თვითკმაყოფილება ქცეულა...

და აი, ამ კონტექსტში, მართლაც რთულია ხორცი შეასხა საერთო სიკეთეს, რომელიც ასევე გულისხმობს მშვიდობის დამყარებას, როგორც საკუთარ ქვეყანაში, ასევე მთელს საერთაშორისო ასპარეზზე, სოციალური სამართლიანობის აგებას, პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური ბარიერების აღმოფხვრით, რომლებიც არასახარბიელო და დამამცირებელ სიტუაციებს ქმნიან, მდგომარეობს ასევე ოჯახის აგებაში „სათანადო რესურსების და ეფექტური მხარდამჭერი იარაღების გამოყოფით, როგორც შვილთა აღზრდაში, ასევე მოხუცებულთა ზრუნვაში“ (Centesimus annus, 49), ისე რომ, არაფერი მოაკლდეს ყველაზე დაუცველის ღირსებას.

ამასთან დაკავშირებით, თუ ამ ქვეყანაში ბევრი ნაბიჯი იდგმება სახელმწიფო აპარატის, ჯარის (რომ შემდეგ სხვებს ეომონ!) თანამედროვე ფორმებით აღჭურვის საქმეში, ინფრასტრუქტურებში: გზების შეკეთება, საავადმყოფოების, სკოლების აგება-გარემონტება, სინათლის, წყლის, გაზის მომარაგება, რაც ყველას თვალში აღტაცებას იწვევს, მაინც აქტუალურია კითხვა: საერთო სიკეთის ძიება ყველა ადამიანის სასარგებლოდ ხდება თუ მხოლოდ რომელიმე სახელმწიფო იდეის სასიკეთოდ... მაშინ, როდესაც მრავალი მოხუცისთვის ჯერ კიდევ გაუსაძლისია ცხოვრება, მრავალი ახალგაზრდისთვის განათლების საუკეთესო დონის მიღწევა, მრავალი მოქალაქისთვის სამუშაოს ადგილის პოვნა, ემიგრაციაზე ფიქრის გარეშე? ნუთუ საერთო სიკეთის ძებნა ნამდვილად ისაა, როცა მდიდრულ სასტუმროებს აგებ ტურისტებისა და ინვესტორების მოსაზიდად... და არ ფიქრობ, რომ ყველას გააჩნდეს საკუთარი სახლი, თუნდაც პატარა, მაგრამ ღირსეული? ნამდვილად საერთო სიკეთის ძებნა ხდება, თუკი საავადმყოფოები იგება და შემდეგ მისით სარგებლობა ცოტას თუ შეუძლია?

საერთო სიკეთის მიზნით ყველანი უნდა თანამშრომლობდნენ, ყველამ უნდა იგრძნოს პასუხისმგებლობა საზოგადოების, მისი კეთილდღეობის აგების

საქმეში. მაგრამ როდესაც ზოგიერთი კატეგორია პირდაპირ ან ირიბად გვერდზე ირიყება, მაგალითად, მისი რწმენის გამო, უფლება აქვს ამ საზოგადოებას განაცხადოს, რომ ყველას სიკეთისთვის იღვწის? თუ დღეს ევროპაში ცდილობენ, რომ ქრისტიანები საჯარო ცხოვრებას მოარიდონ, ხოლო საქართველოში პირიქით, ცდილობენ კავშირები მხოლოდ და მხოლოდ ზოგიერთ „ქრისტიანთან“ გააბან და უარყონ ყველა, ვინც არ არის ქართველი მართლმადიდებელი, მაშინ ძალზე გაჭირდება ისეთი საზოგადოების აგება, სადაც ყველა მოქალაქე როგორც ევროპის, ასევე საქართველოსი, საკუთარი რწმენის მიუხედავად, როგორც შინ ისე იგრძნობს თავს და ამ გზით საერთო სიკეთის ან სუბიექტად ან ობიექტად იქცევა.

პირველი იანვარი მშვიდობის დღეცაა, ამ დღის თემაა „ჰუმანური ოჯახი, მშვიდობის საკრებულო“. ეს კიდევ ერთხელ შეგვახსენებს, რომ თუკი დღეს ერთსულოვნად აღიარებენ სამშვიდობო პრინციპებს, სამართლის, ეკონომიკისა და სოციალურ სფეროში, თუ ყველას გააჩნია პოლიტიკური, სოციალური და კულტურული უფლებები, იმ ქვეყნებში, რომლებიც საომარ მდგომარეობაში არიან, საერთო სიკეთის მიღწევის აუცილებელ პირობად მაინც რჩება ძალადობა, ტერორიზმი, დაბალგანვითარება, შიმშილობა და შიდსი! და რა შორს დგას საერთო სიკეთის მიღწევის პროცესი გამალებული შეირადებიდან, უფრო და უფრო სოფისტიკური ფორმების ძიებიდან, სასამართლოებში სამართლის არარსებობიდან, ისეთი საგულისხმო პოლიტიკური და ეთიკური პრობლემებიდან, როგორიცაა საზოგადოების ცხოვრებაში თავისუფლების, რელიგიის როლის გაცნობიერება, სიცოცხლის დასაწყისი და დასასრული, ოჯახი და ქორწინება!

ქრისტიანები შობის უწყებით ახარებენ, რომ იესო – ძე ღმრთისა ყველასთვის იქმნა კაცად, და არა მხოლოდ ზოგიერთი კატეგორიის, ზოგიერთი ასპექტის გამო; ადამიანი მთელი თავისი არსებით არის ღმრთის სიყვარულის ობიექტი, და მით უფრო ღმრთის ძის მოვლინების ღირსი.

მამა გაბრიელე ბრაგანტინი

კათოლიკე ეკლესია მსოფლიოში

ბენედიქტე XVI-ის მეორე ენციკლიკა

30 ნოემბერს ვატიკანში გამოქვეყნდა ბენედიქტე XVI-ის მეორე ენციკლიკა “Spe Salvi” (“სასოებით სსნილნი”).

აი, რამდენიმე ფრაგმენტი ენციკლიკიდან:

“აწმყო, რაოდენ მძიმეც არ უნდა იყოს იგი, შეიძლება მივიღოთ და დავძლიოთ, თუკი მას მიზნისკენ მივყავართ, თუკი დარწმუნებულნი ვართ ამ მიზანში და ეს მიზანი საკმაოდ დიდია იმისთვის, რომ ძალისხმევა გაამართლოს”.

“ქრისტიანობასა და სასოების მისეულ გაგებასთან დიალოგში თანამედროვეობა თვითკრიტიკას საჭიროებს. ამ დიალოგში ქრისტიანებმაც, მათი ცოდნისა და გამოცდილების კონტექსტში, ხელახლა უნდა გამოიკვლიონ, რაში მდგომარეობს სინამდვილეში მათი სასოება, რისი შეთავაზება შეუძლიათ მსოფლიოსთვის და რისი შეთავაზება არ შეუძლიათ”.

“გონება და რწმენა საჭიროებენ ერთმანეთს, რათა განხორციელდეს მათი ჭეშმარიტი ბუნება და მისია”.

“გაიღო ღრთის, მომავლის ბნელი კარი. ვისაც სასოება აქვს, სხვაგვარად ცხოვრობს; ვისაც სასოება აქვს, მან ახალი ცხოვრების ნიჭი მიიღო”.

ვატიკანის პრეს ოფისში ენციკლიკა ოფიციალურად წარადგინეს კარდინალებმა ჟორჟ მარი მარტენ კოტიემ და ალბერ ვანოიმ.

ბენედიქტე XVI-ის პონტიფიკატის მეორე კონსისტორია

24 ნოემბერს კონსისტორიაზე პაპმა კარდინალის ხარისხში აღიყვანა რომის კათოლიკე ეკლესიის 23 იერარქი 14 ქვეყნიდან. ეს ქვეყნებია: იტალია, ესპანეთი, არგენტინა, აშშ, მექსიკა, ერაყი, გერმანია, პოლონეთი, ირლანდია, საფრანგეთი, სენეგალი, ინდოეთი, ბრაზილია და კენია. ძლიერი წვიმის გამო კონსისტორია არა წმიდა პეტრეს მოედანზე, არამედ ბაზილიკაში ჩატარდა.

“იყავით მოციქულები ღმრთისა, რომელიც არის სიყვარული, და მოწმენი სახაბისეული სასოებისა. ამას ელის თქვენგან მთელი საქრისტიანო”; “არა ძალაუფლებისა და წარმატებისკენ სწრაფვა, არამედ მორჩილი თავგანწირვა ეკლესიის კეთილდღეობისთვის უნდა ახლდეს თქვენს ყოველ მოქმედებასა და ყოველ სიტყვას, რადგან ჭეშმარიტი ქრისტიანული სიდიადე არა ძალაუფლებაში, არამედ მსახურებაშია,” – მიმართა ბენედიქტე XVI-მ ახალ კარდინალებს.

ქალწულ მარიამის უმანკო ჩასახვის დღესასწაული

8 დეკემბერს, როდესაც კათოლიკე ეკლესია ქალწულ მარიამის უმანკო ჩასახვის დღესასწაულს აღნიშნავს, პაპმა ესპანეთის მოედანზე ტრადიციული ღოცვა აღავლინა. ამ მოედნის ცენტრში კოლონაზე აღმართულია ღმრთისმშობლის ქანდაკება, რომელიც ტრადიციულად ყვავილებით შეამკეს. მოედანზე პაპს შეხვდნენ კარდინალი კამილო რუინი და იტალიის დედაქალაქის მერი ვალტერ ველტრონი.

ამავე დღეს საზეიმო წირვით ლურდში ღმრთისმშობლის გამოცხადების 150 წლისთავის აღნიშვნა დაიწყო. განსაკუთრებული დღეა 8 დეკემბერი ლიონელებისთვისაც, რომლებიც ამ დღეს ქალწულ მარიამისადმი მიძღვნილ “ნათლის დღესასწაულს” ზეიმობენ. ღოცვის შემდეგ პაპმა ფრანგულ ენაზე მიმართა ლურდში შეკრებილ მომლოცველებსა და ლიონის მკვიდრთ.

ლურდში ღმრთისმშობლის გამოცხადების 150 წლისთავთან დაკავშირებით ვატიკანმა გამოსცა დეკრეტი სრული ინდულგენციის შესახებ.

ბართლომე I: ჩვენთვის რთული არ იქნება, თავი მეორეებად ვადიაროთ

სოფიაში ოფიციალური ვიზიტის დროს კონსტანტინოპოლის მთავარეპისკოპოსმა და მსოფლიო პატრიარქმა ბართლომე I-მა ინტერვიუ მისცა ბულგარეთის სახელმწიფო ტელევიზიას. საუბარი შეეხო კათოლიკეთა და მართლმადიდებელთა შეხვედრას რავენაში და ამ შეხვედრაზე მიღებულ ერთობლივ დოკუმენტს.

“ჩვენ, მართლმადიდებლები... დარწმუნებულნი ვართ, რომ ეკლესიის არსებობის პირველ ათასწლეულში, გაუმიჯნავი ეკლესიის ხანაში, აღიარებული იყო რომის ეპისკოპოსის, პაპის პირველობა. თუმცა ეს საპატიო პირველობა იყო, პირველობა სიყვარულისა, და არ გულისხმობდა მთელი ქრისტიანული ეკლესიის იურიდიულ მეთაურობას”. პატრიარქი აღნიშნავს, რომ ეს ადამიანური ღონის პირველობაა და დაწესებული იყო იმიტომ, რომ ეკლესია მეთაურსა და საკოორდინაციო ცენტრს საჭიროებდა. ეს პირველობა არ წარმოადგენს ღმრთაებრივ უფლებას, რომელიც ქრისტემ პეტრე მოციქულს უბოძა. რომის ეპისკოპოსის პირველობის ამგვარ გაგებას ქრისტიანული აღმოსავლეთი არასდროს იზიარებდა. ახლა კათოლიკეთა და მართლმადიდებელთა დიალოგის

მთავარი თემაა რომის პაპის ადგილი მთლიანი ეკლესიის სტრუქტურაში – როგორია მისი როლი, ძალაუფლება და უფლებამოსილება. “ჩვენ, მართლმადიდებლები, მზად ვართ მივიღოთ რომის პირველობა იმ სახით, როგორიც იყო იგი პირველ ათასწლეულში”.

პატრიარქმა ასევე აღნიშნა, რომ გამიჯვნამდე კონსტანტინოპოლის ეკლესია მეორე იყო რომის კათედრის შემდეგ. განხეთქილების შემდეგ მართლმადიდებელ სამყაროში პირველობა კონსტანტინოპოლს ერგო. **“თუკი ჩვენ, ღმრთის შეწევნით, თანხმობას მივაღწევთ კათოლიკე ეკლესიასთან და მივიღებთ ტერმინ “პირველობას” იმ გაგებით, როგორიც მას პირველ ათასწლეულში ჰქონდა, მსოფლიო პატრიარქისათვის არ იქნება რთული, აღიაროს რომის კათედრის პირველობა და დაიკავოს მეორე ადგილი, რომელიც მას გამიჯვნამდე ეკავა,”** – განაცხადა ბართლომე I-მა.

კარდინალ ვალტერ კასპერის მოხსენება

ბენედიქტე XVI-ისა და 143 კარდინალის წინაშე გამოსვლისას ქრისტიანული ერთობის ხელშეწყობის პაპის საბჭოს თავმჯდომარემ კარდინალმა ვალტერ კასპერმა აღნიშნა, რომ **“ეკუმენური დიალოგი მომწიფდა”**. “დღეს ეკუმენიზმი გახდა ყოფითი სინამდვილე, რომელიც აღიქმება როგორც სრულიად ჩვეული რამ ეკლესიის ცხოვრებაში,” – განაცხადა იერარქმა.

კარდინალმა ასევე აღნიშნა, რომ შერეული საღმრთისმეტყველო კომისიის სხდომა რავენაში ეკუმენური დიალოგის მნიშვნელოვანი მიღწევაა. “ყველა მონაწილე აცნობიერებს, რომ ეს მხოლოდ პირველი ნაბიჯია და სრულ ერთობამდე გრძელი და მძიმე გზაა გასავლელი”.

რავენაში შემუშავებული და დამტკიცებული დოკუმენტით დიალოგის გადამწყვეტი მომენტი აღინიშნა, რადგან **“მართლმადიდებელმა მონაწილეებმა პირველად აღიარეს, რომ საყოველთაო დონეზე ეკლესიას ჰყავს Protos – პირველმოდგარი, რომელიც შეიძლება იყოს მხოლოდ რომის ეპისკოპოსი”**.

“ბოლო წლების განმავლობაში ურთიერთობა მოსკოვის საპატრიარქოსთან საგრძნობლად გაუმჯობესდა. ჩვენი აზრით, სასარგებლო იქნებოდა ბენედიქტე XVI-ისა და მოსკოვის პატრიარქის შეხვედრა”.

პროტესტანტებთან დიალოგში გაჩნდა “ახალი უთანხმოებები ეთიკის სფეროში”, კერძოდ “სიცოცხლის დაცვის, ქორწინების, ოჯახისა და სექსის საკითხებში”. “ამ ახალი თხრილების გამო კათოლიკეებისა და პროტესტანტების ერთობლივი მოწმობა ზოგჯერ შეუძლებელიც კი ხდება”, – აღნიშნა იერარქმა.

დავიცვათ ყოველი მორწმუნის რელიგიური თავისუფლება

29 ნოემბერს, ეუთოს მინისტრთა მე-15 საბჭოს სხდომაზე სიტყვით გამოვიდა ვატიკანის სახელმწიფო სამდივნოს სახელმწიფოებთან ურთიერთობების განყოფილების მდივანი მთავარეპისკოპოსი დომინიკ მამბერტი.

“ეუთო... ეფექტურად უნდა ებრძოდეს დისკრიმინაციასა და შეუწყნარებლობას ქრისტიანთა, ებრაელთა, მუსლიმთა და სხვა რელიგიების წარმომადგენელთა მიმართ. ეს საკითხი მნიშვნელოვანი პოლიტიკური თემა გახდა. რელიგიური დისკრიმინაციის დაძლევა მხოლოდ მაშინაა შესაძლებელი, როდესაც ყველა რელიგია თანაბრადაა პატივცემული და დაცული... ჩვენ არ უნდა ამოვეფაროთ “კონსენსუსის” პრინციპს, რათა თავი ავარიდოთ აქტიურ მოქმედებას. ამასთანავე არ უნდა დავეჯერდეთ ზოგად მსჯელობას. კონსენსუსი უნდა გახდეს კატალიზატორი მოქმედებისთვის, რათა დავიცვათ ძირითადი თავისუფლებები და უპირველესად რელიგიური თავისუფლება ყოველი მორწმუნისა და ყოველი რელიგიური გაერთიანებისა,” – განაცხადა მან.

დასრულდა სიმპოზიუმი “ადამიანის განდმრთობა”

ნოემბერში, წმიდა იოანეს უძველეს მონასტერში, კალაბრიაში, ჩატარდა სიმპოზიუმი თემაზე “ადამიანის განდმრთობა”. სიმპოზიუმს ესწრებოდა კონსტანტინოპოლის საპატრიარქოს ეგზარქოსი სამხრეთ ევროპაში მიტროპოლიტი გენადი. შეხვედრა ორგანიზებული იყო წმიდა იოანეს სახელობის მონასტრის ბერთა დასისა და ათონის წმიდა პავლესა და წმიდა გრიგოლის მონასტერთა ასიციაციის “მართლმადიდებელი მოწმობის” მიერ, პატრიარქ ბართლომე I-ის ხელშეწყობით. სიმპოზიუმი აღმოსავლეთის ეკლესიის წმიდა მამათა მემკვიდრეობის სადმრთისმეტყველო და მოძღვრებითი ასპექტების შესწავლას მიეძღვნა. სიმპოზიუმი გახდა ასევე საბაბი იტალიისა და ბერძნული მართლმადიდებლობისა და მისი ცენტრის, კონსტანტინოპოლის მჭიდრო ათასწლოვანი კავშირების წარმოსაჩენად.

ლაჰორის საკათედრო ტაძრის ასი წლისთავი

ნოემბერში პაკისტანში ლაჰორის საკათედრო ტაძრის აგების ასი წლისთავი აღინიშნა. ამ ტაძრის აგება გახდა “მნიშვნელოვანი მოვლენა ამ ქვეყნის კათოლიკე მრევლისთვის, – აღნიშნა წმიდა საყდრის დესპანმა პაკისტანში ადოლფო ტიტო ილანამ, – ამ ქვებთან ერთად სულიერი ტაძარიც აღიმართებოდა – ქრისტეს ეკლესია”. საზეიმო წირვა ლაჰორის მთავარეპისკოპოსმა ლოურენს ჯონ სალდანამ აღავლინა. წირვას ესწრებოდნენ პაკისტანისა და ინდოეთის ეპისკოპოსები. ამ მოვლენასთან დაკავშირებით ბენედიქტე XVI-მ მილოცვა გაუგზავნა ადგილობრივ მრევლს, პაკისტანის მთავრობამ კი საიუბილეო მარკა გამოუშვა. ეროვნულმა ფოსტამ გამოსცა ილუსტრირებული ბროშურა, რომელშიც ლაჰორის ტაძრის ისტორიაა გადმოცემული. ტაძრის აგების ინიციატორი კაპუცინელი ეპისკოპოსი გოდფრი პელესმანსი იყო. ტაძრის პროექტი ბელგიელ არქიტექტორს დუბელირეს ეკუთვნის.

კათოლიკე ეკლესია საქართველოში

გიორგობა უდესში

უკვე ორი წელია, რაც უდეს წმ. გიორგის სახელობის სამლოცველო სახლი 23 ნოემბერს, მთელს ქრისტიანულ სამყაროსთან ერთად წმ. გიორგის დღესასწაულს აღნიშნავს.

2007 წლის 23 ნოემბერიც დიდი ზეიმით აღნიშნა უდეს წმ. გიორგის სახელობის სამლოცველო სახლის მრევლმა. სამლოცველოში შეკრებილი უამრავი კათოლიკე მრევლი და ახლო-მახლო სოფლებიდან მოსული მომლოცველები დიდი სიყვარულით შეხვდნენ ძვირფას სტუმრებს: ეპისკოპოს ჯუზეპე პაზოტოს, კამილელებს, მამა ნინოს, მამა ზიგმუნდს, მამა აკაკის, მამა პავლეს; ასევე, კამილელ მონაზვნებს, დედა ტერეზას დებს, წმ. ელისაბედის დებს; სომხური წესის მღვდლებს, მამა სედრაკს, მამა პოლოსს, მამა ანდრეის, მამა პედროსს; ჩვენთან ერთად ამ დღეს ზეიმობდნენ აგრეთვე, ძმა რობერტო და „წმ. კამილოს საერო ოჯახის“ წარმომადგენლები და სტუმრები იტალიიდან.

ქადაგებაში მამა ჯუზეპემ აღნიშნა, რომ მიუხედავად მრავალი წამებისა, ვერ გატეხეს და ვერ შეარყიეს წმ. გიორგის რწმენა. ამ წმიდანის მსგავსად, ჩვენც, ყოველგვარი წინააღმდეგობის მიუხედავად, ურყევად უნდა დავიცვათ

ჩვენი რწმენა. ეპისკოპოსმა, ასევე, გვთხოვა, რომ გველოცა მამა იეჰისათვის (ქართულად გიორგი), რადგანაც ეს მისი დღესასწაულიცაა.

აღსანიშნავია, რომ წირვის მსვლელობას იღებდნენ ადგილობრივი ტელევიზიის მე-9 არხის ჟურნალისტები. ისინი ესაუბრნენ მამა აკაკი ჭელიძეს და ჟურნალ „საბას“ ადგილობრივ კორესპონდენტს.

წირვის ბოლოს გაიმართა კონცერტი საკრებულოს ბავშვების მონაწილეობით, რომლებმაც შესანიშნავად წაიკითხეს რელიგიურ თემებზე დაწერილი ლექსები, ასევე, შეასრულეს გალობები. ზეიმმა სადღესასწაულო სუფრაზე გადაინაცვლა, სადაც სტუმრებმა და მასპინძლებმა ერთმანეთს გაუზიარეს საკუთარი გამოცდილებები, სურვილები და შთაბეჭდილებები.

მარინა ადღემაშვილი
უდე

ზეიმი ქუთაისში

ქუთაისის ღმრთისმშობლის უმანკოდ ჩასახვის ეკლესიის მრევლს მრავალი მეგობარი ჰყავს, არა მარტო ქუთაისში, არამედ საქართველოს მასშტაბით. ეს მეგობრობა გამოიხატება არა ზოგადად, არამედ სხვადასხვა კონკრეტულ სფეროში: კულტურა, განათლება, ჟურნალისტიკა, მედიცინა, სამართალი და სხვ.

ქუთაისის კათოლიკური ეკლესიის, რომელიც დღეს ხარების ეკლესიის სახელს ატარებს, კურთხევა 1862 წლის ნოემბერში აღესრულა, ეკლესიის სახელობის ზეიმი კი – 8 დეკემბერს, წმიდა მარიამის უმანკოდ ჩასახვის დღესასწაულზე.

მას შემდეგ მრავალი წელი გავიდა და დღეს, სავალალოდ, ეს ეკლესია უკვე აღარ ეკუთვნის კათოლიკეებს. უკვე რამდენი წელია წმიდა წირვები სამლოცველო სახლში აღევლინება და, ბუნებრივია, დღესასწაულიც აქვე აღინიშნება.

სუსხიანი დილა გათენდა 2007 წლის 8 დეკემბერს, მაგრამ ამას მრევლისათვის ხელი არ შეუშლია და დილის 10 საათიდან მრავლად შეიკრიბნენ საზეიმო წირვისათვის. დღესასწაულს, როგორც ყოველთვის, ეპისკოპოსი ჯუზეპე პაზოტოც ესწრებოდა წმ. ნინოს კონგრეგაციის სამ მონაზონთან ერთად.

ეკლესია საზეიმოდ იყო მორთული, ყველა ფუსფუსებდა და ცდილობდა თავისი წვლილი შეეტანა დღესასწაულში. განსაკუთრებული აღელვება მასპინძლებს, მამა გაბრიელეს, მამა ლუიჯისა და მამა კარლოს ეტყობოდათ, ასევე მონაზვნებს: ლორედანას, ჟოზეფინასა და ანა მარიას.

წირვის დაწყების წინ, მამა გაბრიელე ბრავანტინი და მრევლის წევრები ყოფილი კათოლიკური ეკლესიისაკენ გაემართნენ. ეკლესიაში ღმრთისმშობლის ქანდაკების წინ აღესრულა ღოცვები, გალობები, წაიკითხეს სავარდის ღოცვა. შემდეგ მრევლი ეკლესიაში დაბრუნდა და წმ. წირვაც დაიწყო. წირვას ეპისკოპოსი ჯუზეპე პაზოტო უძღვებოდა.

წირვის დამთავრების შემდეგ, ყველანი ბავშვთა ცენტრისაკენ გაემართნენ, სადაც ცენტრის მასპინძლები ელოდნენ. აღსანიშნავია, რომ მასპინძლობას, როგორც ყოველთვის, შესანიშნავად გაართვეს თავი ჯონი ჯანიომ და ცენტრის დირექტორმა ლევან ბეგიშვილმა. ასევე, ნინო უდენტმა, ნანა მიზანდარმა, რუსუდან ნემსიწვერიძემ, ნანა ნებიერიძემ, ლალი ჩარკვიანმა. აქ, საზეიმო სუფრასთან გაგრძელდა ეკლესიის დღესასწაული. ირგვლივ სასიამოვნო მუსიკისა და სიმღერის ჰანგები ისმოდა. კომპოზიტორმა ვასო კოკელაძემ, პიანინოზე შესანიშნავად შეასრულა დოღო გაბრიჩიძის ლექსზე – „ღოცვა“ – დაწერილი სიმღერა. სიმღერას მოჰყვა ლექსი, ცეკვა. ისმოდა გიტარის

გულშიამწვდომი ჰანგები, რომელსაც დიდი ოსტატობით ასრულებდა ჯონი გელენიძე.

შეხვედრა იმ იმედით დასრულდა, რომ ქრისტეს ნათელით გასხივოსნებული და-ეკლესიები შეძლებენ იმ ქრისტიანულ ფორმაზე შეთანხმებას, რაც ქ. სიბიუში III ეკუმენურ ასამბლეაზე წამოიჭრა და რისკენაც მივიღტვით დღეს, უწინარესად იმიტომ, რომ დღეს ძირითად დაბრკოლებად გვესახება ქრისტიანული ეკლესიების განსხვავებული შეხედულება ეკუმენური მოძრაობის მიზნებსა და ამოცანებზე.

ვსარგებლობ შემთხვევით და, ქუთაისის კათოლიკური ეკლესიის მრევლის სახელით მადლობას ეუხდით ქუთათელ მიტროპოლიტს, მეუფე კალისტრატეს, რადგანაც შესაძლებლობა მოგვეცა გველოცა ყოფილ კათოლიკურ ეკლესიაში

დოდო ნებიერიძე-გაბრიჩიძე

მღვდლად ხელდასხმა წმ. პეტრესა და წმ. პავლეს ეკლესიაში

2007 წლის 21 ნოემბერს, თბილისის წმ. პეტრესა და წმ. პავლეს კათოლიკურ ეკლესიაში საქართველოს კათოლიკეების, კერძოდ კი, თბილისში მცხოვრები სომხური წესის კათოლიკეთა ცხოვრებაში, მოხდა მნიშვნელოვანი მოვლენა: მამა ემანუელისა და მონაზონ სილვიას დეაწლმა თავისი ნაყოფი გამოიღო – სომხურმა საკრებულომ გამოზარდა ღირსეული მღვდელი, მიხეილ ხაჩკალიანი.

თავისი ამ მოწოდების განსახორციელებლად მიშა რამდენიმე წლის განმავლობაში გულმოდგინედ ემზადებოდა. მას ამ მნიშვნელოვანი მისიის განსახორციელებლად განსაკუთრებული მზრუნველობა გაუწიეს ეპისკოპოსმა ჯუზეპე პაზოტომ, მთავარეპისკოპოსმა კლავდიო გუჯეროტიმ, მამა პიერმა, მამა ადამმა, მამა მაურომ და სხვებმა; უფალმაც შეისმინა მრავალი ადამიანის ლოცვა და მიშას თხოვნანი.

მიშა ყოველთვის გამოირჩეოდა ადამიანების მიმართ მზრუნველობით, გაჭირვების ჟამს ის მუდამ მხარში ედგა გარშემომყოფებს, სიყვარულსა და პატივისცემას იწვევდა მეგობრებში და უცხო ადამიანებშიც კი. ის ნიჭიერებით და სწავლის წყურვილითაც გამოირჩეოდა სხვათაგან და მის მასწავლებლებში განსაკუთრებულ პატივისცემას იწვევდა. ღმერთმა იცის, ვინ აირჩიოს მოძმეთა სამსახურისათვის და, ალბათ, მიშაც ღმრთის ერთ-ერთი რჩეულია. მადლობა ღმერთს ამისათვის!

მიშას ხელდასხმა აღასრულა ყოფილი აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნების სომხური წესის კათოლიკეთა წინამძღვარმა, მთავარეპისკოპოსმა ნიშან კარაქეჰიანმა. მღვდლად ხელდასხმის ცერემონიალს ესწრებოდნენ: წმ. საყდრის დესპანი ამიერკავკასიაში, მთავარეპისკოპოსი კლავდიო გუჯეროტი, მამა პიერ დიუმუელენი, მამა იეჟი პილუსი, მამა ადამ ოხალი, მამა ანდრეი გრაჩეკი, მამა გაბრიელე ბრაგანტინი, მამა კარლო დი სტეფანო, მამა ვლადიმირ აქსენტიევი და მრევლის სხვა მღვდლები, სომხური და ლათინური წესის კათოლიკურ საკრებულოთა წევრები, მიშას ახლობლები და სტუმრები სომხეთიდან და იტალიიდან. აღსანიშნავია, რომ მამა მაურო ბოცოლა სპეციალურად ჩამოვიდა იტალიიდან მიშას ხელდასხმაზე დასასწრებად, როგორც მისი ყოფილი მასწავლებელი და მეგობარი.

წირვა აღესრულებოდა სომხური გუნდის ბრწყინვალე თანხლებით. გუნდს ბატონი ვილი გრიგორიანი ხელმძღვანელობდა, ეს კი გუნდის პროფესიონალიზმზე მეტყველებს და კომენტარს აღარ საჭიროებს. ცნობილია, რომ სომხური წესის კათოლიკეთა წირვის დროს ასრულებენ ორი ცნობილი

სომეხი კომპოზიტორის საგალობლებს (კომიტასის – მამაკაცთა და ეკმალიანის – ქალთა გუნდისათვის).

ეს დიდებული წირვა, რომელიც თითქმის ოთხ საათს გაგრძელდა, ამაღელვებელი მომენტი იყო მრევლის წევრებისათვის, რომლებიც მოუთმენლად ელოდნენ იმ წუთს, როდესაც მიულოცავდნენ ახალ ხელდასხმულ მღვდელს.

როგორც ცნობილია, კათოლიკე ეკლესია აერთიანებს სხვადასხვა ეროვნებისა და წეს-ჩვეულების ადამიანებს. ამ დღესაც წირვას ესწრებოდნენ სხვადასხვა კონფესიისა და ერის წარმომადგენლები: ქართველები, იტალიელები, პოლონელები, ფრანგები, რუსები, სომხები, ასირიელები, უკრაინელები, გერმანელები, ლიტველები და სხვ. კათოლიკე ეკლესიის ეს ფენომენი განსაკუთრებული ნიშანია მისი უნივერსალობისა, სადაც ყველა გაერთიანებულია არა ეროვნულობის, არამედ სარწმუნოების ნიშნით, როდესაც ღმერთი გვინერგავს ჭეშმარიტ სიყვარულსა და ერთიანობას, როდესაც ღმრთის შვილებს უყვართ ერთმანეთი, განურჩევლად ეროვნებისა, ისე, როგორც გვასწავლის ჩვენი მხსნელი – უფალი იესო ქრისტე „რათა ყველანი ერთი იყოს, როგორც შენ ჩემში, მამავ, მე კი – შენში, რათა ისინიც იყვენენ ჩვენში“ (იოან. 17, 21).

გულშიამწვდომი სიტყვებით დამოძღვრა ეპისკოპოსმა ნიშან კარაქეჰიანმა მამა მიხეილი და განსაკუთრებულად გაუსვა ხაზი მღვდლობის მნიშვნელობას და პასუხისმგებლობას.

წირვის დასასრულს მილოცვებს ბოლო არ უჩანდა. ყველა ცდილობდა თავისი სურვილები და მილოცვა პირადად მიეძღვნა მამა მიხეილისათვის. ჩვენც ვუერთდებით ამ მოლოცვებს და მამა მიხეილს ვაბარებთ ქალწულ მარიამს, რათა იყოს მისი მფარველი და ატაროს იგი მისი შვილის – იესო ქრისტეს გზაზე ხანგრძლივი და წმიდა სამსახურისათვის, ღმრთის სადიდებლად და ჩვენი სულების გადასარჩენად.

მკერ კოჩინიანი

ეკუმენური გვერდი

კარდინალი ვალტერ კასპერი

ქრისტეს ნათელი და ეკლესია

III ევროპული ეკუმენური ასამბლეის თემა „ქრისტეს ნათელი ყველას ანათებს!“, ზუსტად მოერგო ქალაქ სიბიუს. აქ, ტრანსილვანიაში, საუკუნეების მანძილზე გვერდიგვერდ ცხოვრობენ უნგრელები, რუმინელები, მართლმადიდებლები, კათოლიკეები, ბერძენი-კათოლიკეები და ევანგელისტები. ამ ქვეყანაში აისახება ევროპული სულისკვეთების და ეკუმენური ხასიათის ყველა პრობლემა.

ამაოდ არ გამოცხადებულა 2007 წელს ქ. სიბიუ ევროპის კულტურის დედაქალაქად.

ამ რეგიონის ისტორია აჩვენებს, რომ თემა „ქრისტეს ნათელი ანათებს ყველას“ სრულებით არ არის იოლად მოსანელებელი საკვები; პირიქით, ზოგ შემთხვევაში, მრავალ კითხვას ბადებს და ეს კითხვები, არცთუ იშვიათად, ურთიერთგამომრიცხველია. ნამდვილად ანათებს ქრისტეს ნათელი ყველას, თუნდაც არა ქრისტიანებს, ან თუნდაც მუსლიმებს? ნუთუ მათაც ანათებს, ვინც არაფერი იცის იესო ქრისტეზე, და ადამიანთა არც თუ იმ მცირე რიცხვს, რომლებსაც დღევანდელ ევროპაში, მართალია სმენიათ მასზე, მაინც უარყოფენ მასზე უწყებას; ან მათ, ვინც ბიბლიის მოშველიებით თუ ვიტყვი, ნათელს ბნელი არჩიეს (იოან 3,19)? ნუთუ მათაც ანათებს, ვინც დევნის ქრისტეს და ვისაც მისი სწამს?

საუბარია სრულიად მარტივ და მით უფრო ნაკლებად, სიცრუეს მოკლებულ თემატიკაზე. მიუხედავად ამისა, ეს არ გახლავთ ის არგუმენტი, რომელიც რომელიმე მახვილგონიერმა ეკუმენურმა კომისიამ გამოიგონა; ეს უპირველესად ეხება იოანეს სახარების პროლოგიდან ამოღებულ ციტირებას. ამ ნაწყვეტში საუბარია ჭეშმარიტ ნათელზე, რომელიც ყოველ ადამიანს ანათებს და რომელიც იესო ქრისტეს მეშვეობით საბოლოოდ დამკვიდრდა წუთისოფელში (იოან. 1,9).

ეს იესომ უწოდა თავის თავს *წუთისოფლის ნათელი* (იოან. 8, 12). გამომდინარე აქედან, შემოთავაზებული თემა „**ქრისტეს ნათელი და ეკლესია**“ უნდა შევცვალოთ ასე „**ქრისტეს ნათელი და წუთისოფელი**“.

ამგვარად, ჩვენი თემატიკით შეურყეველ ბიბლიურ ნიადაგზე ვიმოდრავებდით, უფრო მეტიც, დავამატებდი: საერთო მყარ ნიადაგზე ვიმოდრავებდით. იმის საპირისპიროდ, რაც მართლმადიდებლებს, ევანგელისტებსა და კათოლიკეებს განასხვავებს, იესო ქრისტეს რწმენა გვაერთიანებს.

როგორც ქრისტიანები, ერთად ვადიარებთ, რომ იესო ქრისტეს მიერ მოგვენიჭა სიცოცხლის ნათელი, და ეს ნათელი გაიბრწყინებს ჩვენს საერთო ნათლობაში, რაც ეკლესიის მამებმა განსაზღვრეს *გასხივოსნებად* (photismos). ჩვენი რწმენით ერთად ვადიარებთ, რომ ქრისტე იესო არის *ნათელი ნათელთა, ღმერთი ჭეშმარიტი ღმრთისა* და ვადიარებთ მას ერთადერთ მაცხოვრად და გამომსხნელად ყოველი კაცისა და მთელი წუთისოფლისა. ნიშანდობლივად მიმაჩნია, რომ ჩვენი ასამბლეის დასაწყისში ყურადღება არ გაგვემახვილებინა ჩვენს შორის არსებულ განსხვავებებზე, და უძჯობესია გავიხსენოთ ჩვენი საერთო საძირკველი. ეკუმენიზმი არ წარმოადგენს მხოლოდ *საერთო მიკუთვნების* შეგრძნებას. ეკუმენიზმი გულისხმობს ჩვენი საერთო რწმენის გაცოცხლებას *ერთ* ღმერთში, *ერთ* უფალ ქრისტე იესოში, *ერთ* ნათლობაში და *ერთ* ეკლესიაში, რასაც საერთო მრწამსით ვადიარებთ. ეკუმენურ მოძრაობას – რამდენადაც ამას განსაზღვრავს ეკლესიათა ეკუმენური საბჭო – მხარს უჭერენ ის პიროვნებები, რომლებიც იხმობენ ერთსა და სამსახოვან ღმერთს და აღიარებენ იესოს თავიანთ მაცხოვრად და უფლად. სწორედ ამ საერთო საძირკვიდან გამომდინარე უნდა მივიღოთ გადაწყვეტილებები და მათ მიერ სულიერი შემართება.

ამ საძირკვლის გარეშე ქვიშაზე ავაგებთ და ეს იქნება ჰაერში აგებული ციხე-სიმაგრე. ამ საერთო საძირკვლის ახლებური გზით აღიარება ეკუმენიზმის საჩუქარია: ჩვენ აღმოვაჩინეთ, რომ ერთმანეთის არც უცხოები და არც კონკურენტები ვართ, არამედ ქრისტესმიერი და-ძმები. მაშინაც კი, როცა პრობლემები და განსხვავებები იჩენენ თავს, ჩვენ არ უნდა გავაუფერულოთ ჩვენი სიხარული და ვინც ეკუმენიზმს მარცხად მიიჩნევს, არც იმათ უნდა მივცეთ უფლება დათრგუნონ ის სიხარული. ჩვენთვის ეკუმენე წარმოადგენს იესო ქრისტეს გზავნილს, რომელმაც ასე ილოცა: „რათა ყველანი ერთ იყვნენ“ (იოან. 17, 21). „ეკუმენე“ სულიწმიდის ბიძგია, (UR 1,4) და იგი ჩვენს დროებას სცემს პასუხს. ჩვენ ხელები გავუწოდეთ ერთმანეთს და აღარ გვსურს ისევ გავუშვათ.

„**ეს განბი ჩვენ გვაქვს თიხის ჭურჭელში**“ (2 კორ. 4,7), რადგან თუნდაც საერთო საძირკველზე - იესო ქრისტეზე დამყნობილნი, მაინც გათიშულ ეკლესიებში ვიმყოფებით. ჩვენ ამას იესო ქრისტეს ნების და მისი გზავნილის საწინააღმდეგოდ ვაკეთებთ. მაშასადამე, ჩვენ არ უნდა მოვითმინოთ ჩვენს შორის არსებული სქიზმები, არ უნდა შევეგუოთ მათ ან სულაც გავალამაზოთ. ყოველივე ეს იესოს ნებას უპირისპირდება და ცოდვის ფორმაა; ისინი იმ ისტორიული მისიის მარცხზე მეტყველებენ, რაც არის ჩვენს მიერ ქრისტეს მადლის დამოწმება ყველა ადამიანის წინაშე და ერთიანობისა და ყოველი კაცის მშვიდობისათვის ერთად მოღვაწეობა.

ჩვენი გაყოფის მიზეზით ჩვენ მრავალ ადამიანს დაგუბნელეთ ქრისტეს ნათელი და იესო ქრისტეს ჭეშმარიტება არასარწმუნოდ ვაქციეთ. ჩვენი გათიშვა, და ამას მოწმობს ისტორია, თანამონაწილეა ევროპაში არსებული გათიშვებისა და ამ კონტინენტის სეკულარიზაციისა. ჩვენი გათიშვა, ასევე თანაპასუხისმგებელია იმ ეჭვებზე, რაც ყველა ჩვენგანს უნდება ეკლესიის მიმართ, და მათ საკამათო თემად გადაქცევაზე. ეს მდგომარეობა, რაშიც ჩვენი ეკლესიები იმყოფებიან, ნამდვილად არ გვაძლევს თვითდამშვიდების საშუალებას; შეუძლებელია უწინდებურად ვიაროთ ისე, თითქოსდა არც არაფერი მომხდარიყოს. ეკუმენიზმს საპასუხო ალტერნატივა არ გააჩნია. ყველა სხვა პოზიცია ჩვენს პასუხისმგებლობას უპირისპირდება ღვთისა და მსოფლიოს წინაშე.

რისი გაკეთება შეგვიძლია? ნებისმიერ თერაპიას წინ უნდა სდევდეს ანალიზი. ჩემმა ეკლესიამ, კათოლიკე ეკლესიამ, ახლახანს ნათელი მოჰფინა **რწმენის მოძღვრების კონგრეგაციის** ერთ-ერთ დოკუმენტში ყველა იმ განსხვავებებს, რაც სამწუხაროდ არსებობს, და ამ გზით გაიხსენა ის დავალება, რაც ჩვენს წინაშე ჯერ კიდევ დგას. ვიცი, რომ მრავალმა პიროვნებამ ეს შეურაცხყოფად მიიღო; ცხადია, არც მე მტოვებს გულგრილად და ჩემთვისაც მძიმე ასატანია, რამეთუ ჩემს მეგობრების ტკივილი და განცდები ჩემი ტკივილიც არის. ჩვენს მიზნებში არ ყოფილა ვინმეს შეურაცხყოფა ან დამცირება. ჩვენ გვსურდა დაგვემოწმებინა ჭეშმარიტება, ის, რასაც მოველით სხვა ეკლესიებიდან, და რასაც ცხადია ზოგი ეკლესია აკეთებს. არც ჩვენ გვსიამოვნებს ყველა ის განცხადება, რაც დრო და დრო ჩვენს შესახებ გაისმის. მოდიოთ, გვერდზე გადავდოთ ეს თემა. პირფერობის თუ მოჩვენებითობის ეკუმენიზმი, სადაც მხოლოდ თავაზიანობაზე იქნება ყურადღება, ვერ დაეხმარება პროგრესს. მხოლოდ ჭეშმარიტებაში და გამჭვირვალებაში შემდგარი დიალოგი დაეხმარება ჩვენს წინსვლას.

უდაოდ მნიშვნელოვანია, რომ განსხვავებებისა და ე.წ. პროფილის აპელირებით, მხედველობის არედან არ გამოგვრჩეს ყველაზე აშკარა და მთავარი, რაც საერთო საძირკველშია. ეს მოსაზრება მკაფიოდ ჩანს ზემოხსენებულ დოკუმენტში, სადაც გარკვევით არის გაცხადებული, რომ იესო ქრისტე მაცხოვრებელი ძალით არსებობს ჩვენგან გათიშულ ეკლესიებში და საეკლესიო კრებულებში. და ეს ცოტას როდი ნიშნავს. მხოლოდ რამდენიმე ათეული წლის წინ ამ სახის განცხადება ჯერ კიდევ ძნელად აღსაქმელი იქნებოდა, და მე თავად, დარწმუნებული არ ვარ, რომ ყველა ჩვენი ეკუმენური „პარტნიორი“ იგივეს აკეთებდეს. ამრიგად, განსხვავება არ შეეხება ქრისტიანად ყოფნას, და არც სულის ცხონებას; განსხვავებები ეხება კონკრეტულ მაცხოვრებელ შუამდგომლობას და ასევე ეკლესიის ხილულ ფორმას. არც კათოლიკეები და არც მართლმადიდებლები ამ საკითხებს მარგინალურად არ უყურებენ, რამეთუ ეკლესია განკაცების საიდუმლოს ანალოგიურად შეიქმნა (8). ის არის ხილული ეკლესია, ხილული თავის მისტიკურ ასპექტშიც.

და ვის შეუძლია იმის უარყოფა, რომ ამ საკითხის გამო, სამწუხაროდ, ჩვენს შორის ჯერ კიდევ არ არის თანხმობა.

აქ კი, ჩვენ იმ ნამდვილ კვანძს ვეხებით, რაც სამწუხაროდ, ჯერჯერობით არ გახსნილა. ვინაიდან ჩვენ ვერ ვთანხმდებით ეკლესიის გაგების საკითხში და უფრო მეტად, ევქარისტიის საკითხში, არ შეგვიძლია უფლის სუფრაზე ერთად შეკრება და ევქარისტული პურის ერთად ჭამა, არც ერთი ევქარისტული ბარძიმიდან შესმა. ეს სამწუხარო ფაქტია, და მრავალი მას მძიმე ტვირთად იღებს. ჭრილობების შენიღბვა არავის წაადგება; თუნდაც ტკივილს გვაყენებდნენ ისინი, საჭიროა მათი გამომხეურება; მხოლოდ ასე შევძლებთ ჭრილობების გამრთელებას, და ღმრთის შეწევნით, მათ განკურნებას.

ანალიზის შემდეგ, ნება მომეცით ორიოდ სიტყვა თერაპიაზეც მოგახსენოთ. ჩვენ ყოველთვის არ უნდა ვცდილობდეთ სხვებს დავდეთ ბრალი იმ აღუწერელ განცდებზე, რაც ჩვენს შორის არსებულმა გათიშვებმა გამოიწვია. ამ ბოლო წლებში შეკრებილმა ყველა ისტორიულმა კომისიამ აჩვენა, რომ ცალმხრივად ბრალის დადება, უმრავლეს შემთხვევაში, უსაფუძვლო იქნება სამომავლო შეფასებაში. ზოგადად, ბრალი ორივე მხარეზე უნდა გადანაწილდეს. ჩვენ პატიოსნად უნდა ვაღიაროთ ეს, და პატიება უნდა შევთხოვოთ ღმერთს და მოყვასს. ახალი დასაწყისი მხოლოდ მესხიერების განწმენდის გზით არის შესაძლებელი. ვერანაირი ეკუმენური პროგრესი ვერ შედგება მონანიებისა და გულის მოქცევის გარეშე. აქედან მზად უნდა ვიყოთ რეფორმისა და განახლებისთვის, რომელიც აუცილებელია ყველა ეკლესიაში და რომელიც ყველა ეკლესიას თხოვს საკუთარი თავიდან დაიწყონ.

მცდელობაში, რომ ყველა შეუთავსებლობის გადალახვით მივადწევთ თანხმობას, დღემდე არსებული თანხვედრების მეთოდი წარმატებული აღმოჩნდა და დღემდე გრძელდება მისი გამოყენება მრავალ დაპირისპირებულ საკითხში. გაეცხსნენ ერთსულოვან თანხმობას გამართლების მოძღვრებაზე. მაგრამ დროთა განმავლობაში ეს მეთოდი აშკარად ამოიწურა. ამ ბილიკზე, ამჯერად, წინ ვერ წავალათ. პირადად მე, ეს ყველაფერი არ მაძლევს თვითდამშვიდების ნებას. ჩვენ შეგვიძლია კეთილსინდისიერი და საინტერესო გზით დავუმოწმოთ ერთმანეთს ჩვენი პოზიციები; შეგვიძლია ეს გავაკეთოთ არასაკამათო და შეუზღუდავი ფორმით; შეგვიძლია გავაკეთოთ იმ იმედით, რომ *მადლთა გაცვლა-გამოცვლა*, როგორც ეს შეაფასა იოანე პავლე II-მ, შესაძლებელი გახდეს. ეს კი ნიშნავს: შევისწავლოთ ერთმანეთი. იმის ნაცვლად, რომ მცირე საერთო მნიშვნელოვანი დავინახოთ, ერთმანეთი შეგვიძლია გავამდიდროთ იმ მემკვიდრეობით, რაც გვგებოდა. ამ გზაზე, უკანასკნელ ათწლეულებში ბევრი სასიკეთო ძვრები მოხდა. ჩვენ კათოლიკეებმა ევანგელისტებისგან შევისწავლეთ ღვთის სიტყვის მნიშვნელობა; ამჯერად, ისინი ჩვენგან სწავლობენ ლიტურგიის ფორმას და მნიშვნელობას. კათოლიკეები და ევანგელისტები მადლიერნი არიან მართლმადიდებელი და-ეკლესიების, რომ დიდ გულისხმიერებას იჩენენ ამ საიდუმლოსადმი; ამ მხრივ, სხვათა შორის, დასავლეთში გაიდვიდა ხატებისადმი სიყვარულმა. ეს ის მაგალითებია, რისი განვითარებაც იოლად ხდება.

ჩვენ ჯერ კიდევ ნაკლებად ვინცობთ ერთმანეთს და ამიტომაც ნაკლებად გვიყვარს ერთმანეთი.

ერთი რამის უნდა გვჯეროდეს: ჩვენ არ შეგვიძლია ერთიანობის „აგება“; ეს არ იქნება ჩვენი საქმე. ეს ღმრთის, სული წმიდის მადლია. მხოლოდ მას ძალუძს გულთა შერიგება. ამის გამო უნდა ვევედროთ ერთიანობის სულს. სულიერი ეუქმენიზმი წარმოადგენს ეკუმენიზმის ცენტრს და გულს (UR.8).

ეკლესიის ერთიანობა არ არის თვითმიზანი. არავინ, თვით ეკლესიაც კი, არ ცხოვრობთ თავის თავისთვის. იესომ ილაოცა, რომ ყველანი *ერთი იყოს*, რათა ირწმუნოს წუთისოფელმა (იხ. იოან. 17, 21). ქრისტიანთა ერთიანობა დამოკიდებულია წუთისოფლის ერთიანობაზე, ხოლო ჩვენს ვითარებაში განსაკუთრებით, ევროპის გაერთიანებაზე. ქრისტეს ნათელმა გააერთიანა და გაზარდა ევროპა. ევროპული ისტორიის სათავეებში და მთელ ისტორიულ გზაზე, ჩვენ ვხედავთ მნიშვნელოვანი წმიდანების სახეებს: მარტინე და ბენედიქტე, კირილე და მეთოდე, ადალბერტო, ელისაბედ უნგრელის და ტურინგას ქალბატონები, ედვიგე პოლონელი, ულრიხი, სლესია და გერმანე, ბრიგიტა შვეიცარელი, და მრავალი სხვა. შეუძლებელია ევროპაზე რეფორმატორების გარეშე ისაუბრო, ვერც იოჰან სებასტიან ბახს დაივიწყებ და ვერც ისეთ მაგალითებს, როგორიც იყო დიტრიხ ბონჰოფერი.

ისინი, რომლებიც ევროპის ქრისტიანულ ფესვებს უარყოფენ, შეგვიძლია უბრალოდ გამოგზავროთ გიბრალტარიდან ესპანეთის, საფრანგეთის,

სკანდინავიის და პოლონეთის გავლით თვით ესტონეთამდე, ანდა რომიდან ძველი კონსტანტინოპოლის და კიევის გავლით მოსკოვამდე. ამ გზაზე მოგზაური სხვადასხვა ხალხს შეხვდება, სხვადასხვა იდიომებს მოისმენს, მაგრამ სადაც კი მივა, ყველგან ნახავს ჯვარს, ხოლო ყველა უძველეს ქალაქში, საკათედრო ტაძარს. ევროპის ქრისტიანული ფესვების უარყოფა მხოლოდ და მხოლოდ რეალობის წინააღმდეგ წასვლაა. ქრისტიანული ფესვები არც თანამედროვე ერაში შთენილა უნაყოფოდ. პიროვნების ღირსებაზე და ასევე ადამიანის საყოველთაო უფლებებზე თანამედროვე კონცეფციის ფესვები ებრაულ-ქრისტიანულ ტრადიციებშია გადგმული. ამიტომაც, ასე ხელაღებით ვერ მოვეპყრობით თანამედროვე ერას, იგი თვითგანადგურებისგან უნდა დავიცვათ.

სამწუხაროდ, ევროპამ ხშირად უღალატა თავის მისიას: მრავალრიცხოვანი ომები ქრისტიანთა შორის, სხვა ერების კოლონიური ექსპლუატაცია და დამოკიდებულება, უკანასკნელ საუკუნეში ორი საშინელი მსოფლიო კონფლიქტი, ღმრთისა და ადამიანის ორი მტრული დიქტატურა, რომელთა მიზეზით ევროპის შუაგულში ექვსი მილიონი ებრაელი ზვარაკად შეეწირა. დღეს ევროპა საფრთხეშია, იგი არა მხოლოდ ღალატობს საკუთარ იდეალებს, არამედ უბრალოდ ივიწყებს მათ. ძირითადი საშიშროება მოდის არა იმდენად ათეისტური ოპოზიციის მხრიდან, რამდენადაც ღვთის დავიწყებიდან, რაც უბრალოდ აღემატება უფლის მცნებებს, მოდის გულგრილობიდან, ზედაპირულობიდან, ინდივიდუალიზმიდან, საერთო სიკეთის მსახურებაში არამზაობიდან და ამ მიზნისთვის თავგანწირვის სურვილის არქონიდან. ხომ არ ვეთამაშებით ვულკანს ან ნაღმს? ყველა თანამედროვესთვის, რომლებიც ყურადღებას იჩენენ ახალ გამოწვევებზე, დიდი ხანია ეს აშკარაა. მხოლოდ რამდენიმეს ჩამოვთვლი: შეძახილი სამართლიანობაზე გლობალიზებულ მსოფლიოში, სადაც უსამართლობა ხშირად ცას წვდება, მუქარა უღმობელი ტერორიზმის სახით, მშვიდობიანი, და ამაღდროულად, აუცილებლად გულწრფელი კონფრონტაცია ისლამთან.

ფუჭი და უსახური რელიგია უკვე აღარაფერში გვეხმარება. მაგრამ ქრისტიანის ხსნა შეერწყა წუთისოფლის სახეს. „ნუ დაემსგავსებით ამ წუთისოფელს, არამედ შეიცვალენით თქვენი გონების განახლებით, რათა შეიცნოთ, რა არის ღვთის ნება- კეთილი, სასურველი და სრულყოფილი“ - ეს ძლიერი მოწოდებაა, რასაც პავლე მოციქული აცხადებს (რომ. 12,2). ახალი ევანგელიზაცია ჩვენი მოვალეობაა. ჩვენ დამაჯერებელი და განცდილი შავი პურის რწმენა მოგვეთხოვება. ევროპა ვერ იქნება მხოლოდ ეკონომიური და პოლიტიკური ერთიანობა. ევროპას, თუკი უნდა რომ მომავალი ჰქონდეს, სჭირდება საერთო ხედვა და ძირითადი ფასეულობების საერთო სისტემა. ევროპა - *და ეს ნიშნავს*: ჩვენ, ევროპელი ქრისტიანები, ბოლოს და ბოლოს უნდა გამოვფხილდეთ; ევროპა ერთ გუნდად უნდა დადგეს თავისი ისტორიის და თავისი ფასეულობების მხარეზე, რამაც მას ოდესღაც სიდიადე მიანიჭა და რასაც შეუძლია ახალი მომავლის იმედი ჩაუსახოს. ეს ჩვენი საერთო მოვალეობაა.

ჩვენი მიზანია ევროპის ერთიანობა და არა მისი გაერთოვნება. განსხვავებული კულტურები სიმდიდრეზე მეტყველებენ. ჩვენ, მეტ-ნაკლებად, ღვთისგან ყოველ კაცზე მინიჭებული ღირსების, სიცოცხლის საკრალურობის, სამართლიანობის და სოლიდარობაში თანაცხოვრების, ქმნილებისადმი ყურადღების, სიყვარულისა და თანაგრძნობის ახალი კულტურის კონცეფციის ტყვეობაში ვართ.

ჩვენ თანაბრად უნდა ვიყოთ ნიშანი, მაგალითი და იარაღი სახარებისეული სულის ამ აღტერნატივისა. ამიტომაც, გულისხიერება უნდა გამოვიჩინოთ სხვა რელიგიებისადმი, და ამაღდროულად, გვეყოს გამბედაობა გარდასახვაზე, განსხვავებულ ქრისტიანულ ყოფაზე, იმის გამბედაობა, რომ

ვადიაროთ იესო ქრისტე სინათლედ, რომელიც ყველას ანათებს და მივუტანოთ წუთისოფელს, რომელსაც ჰაერივით სჭირდება იგი.

ვის შეუძლია ამაზე უკეთესის მოცემა? სხვაგვარად, სად ვიპოვით საუკუნო სიცოცხლის სიტყვას? (მდრ. იოან. 6,68).

გამოჩენილი კათოლიკენი

პეტრე ოცხელის დაბადებიდან 100 და გარდაცვალებიდან 70 წლისთავის გამო

2 დეკემბერს შესრულდა 70 წელი ცნობილი ქართველი მხატვრის პეტრე ოცხელის სიკვდილიდან – იგი დახვრიტეს 1937 წლის 2 დეკემბერს. ამასთან დაკავშირებით ქრვასლაში გაიმართა მისი ნამუშევრების გამოფენა, რომელსაც მთავრობისა და საზოგადოების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ. გამოფენა 10 იანვრამდე გაგრძელდება და პეტრე ოცხელის ნიჭის თაყვანისმცემლებსა და ხელოვნების მოყვარულებს მისი დათვალიერების საშუალება ექნებათ. ამ თარიღთან დაკავშირებით გამოიცა საგანგებო ალბომი.

კონსტრუქცია, ექსპრესია და გროტესკი

პეტრე ოცხელი რომ მხატვარი არ ყოფილიყო, იგი, ალბათ, ბიოლოგი იქნებოდა. ეს უცნაური აზრი გამიჩნდა 1998 წელს, როდესაც მუზეუმის ნახევრად ბნელ საცავში ერთი მეორის მიყოლებით ხელში ვიღებდი მის ესკიზებს, ვაცლიდი სამუზეუმო, უფრო კი დავიწყების მტვერს და გაოგნებული ვათვალიერებდი ამ უჩვეულო ნამუშევრებს. ახლა რომ ვფიქრობ, პეტრე ოცხელის ნახატები (მის ნამუშევრებს ძნელია მხოლოდ კოსტიუმისა და დეკორაციების ესკიზები ვუწოდოთ) განცვიფრებას იწვევენ, პირველ რიგში, არა თვალშისაცემი რადიკალური სიახლით, უჩვეულო ფორმებითა და სტილის დახვეწილობით, არამედ სიცხადით. აქ არ იგულისხმება უბრალო სისადავე, მით უმეტეს სიმარტივე. ეს სიცხადე გაცილებით უფრო ღრმა, შეიძლება ითქვას, ორგანული ბუნებისაა. მის ნახატებში იგრძნობა არა იმდენად ფსიქოლოგის დაკვირვებული მზერა, რამდენადაც სასიცოცხლო ფორმით დაინტერესებული მკვლევრის მახვილი თვალი.

როგორც ყოველი ცოცხალი ორგანიზმის ჰაბიტუსი მეტყველებს მის მტაცებლურ, თუ არამტაცებლურ ბუნებაზე, ისე ოცხელის ნებისმიერი პერსონაჟის გარეგნობა მიგვანიშნებს მის ძირითად, წამყვან ინსტინქტს. ამიტომაც, მისი დეზდემონა უცნობი სახეობის მწერთა მშვენიერ დედოფალს (მათი მიკროსამყაროს ცენტრსა და სიცოცხლის წყაროს) მოგვაგონებს, ფრანც მორი კი – რომელიღაც აგრესიულ პარაზიტს. მწერებს ნახატის აღქმა რომ შესძლებოდათ, ისინი უთუოდ იცნობდნენ საკუთარ თავს ოცხელის ანთროპომორფულ არსებებში.

ოცხელის მხატვრულ სახეებს მიყვარათ ადამიანური ბუნების ელემენტურ, ბიოლოგიურ საწყისებთან, რომლებიც ფსიქიკასთან შედარებით, გაცილებით უფრო ღრმადაა ჩამალული. ამიტომაც მათში არაფერია ზედმეტი, ზედაპირული და დეტალიზებული. აქ წაშლილია ზღვარი ადამიანსა და სამოსს შორის. ისინი ერთიან ცოცხალ ორგანიზმს წარმოადგენენ და გამოხატავენ უმთავრეს მამოძრავებელ ინსტინქტს. ალბათ, აქ იმალება ოცხელისეული „ესკიზების“ ყბადაღებული სისადავისა და მონუმენტურობის საიდუმლო.

ეს უჩვეულო, მაგარამ ადვილად საცნობი პერსონაჟები ფანტასმაგორულ, თუმცა მათთვის სრულიად ბუნებრივ სამყაროში ცხოვრობენ. სასცენო დეკორაციათა მოულოდნელი, ხშირ შემთხვევაში, ჰიპერტროფირებული გეომეტრიული ფორმები სცენის „მოსახლეობისათვის“ ისეთივე ორგანულია,

როგორც ტერმინების მონუმენტური „არქიტექტურა“ მისი უნო ავტორებისათვის. ისინი არიან ამ გარემოს შემოქმედნიცა და საკუთარი ქმნილების ტყვეებიც. და როგორც საჭიანჭველოს კონფიგურაცია განაპირობებს ყოველი ჭიანჭველის ბიო-სოციალურ ფუნქციას, ასევე, ეს ფანტასტიკური სივრცე განსაზღვრავს თითოეული პერსონაჟის როლს. ქმნილების ტირანია შემოქმედზე არის „ურიელ აკოსტას“, „ოტელოსა“ და, ნაწილობრივ, „სპარტაკის“ სცენოგრაფიის ფარული, თუმცა ზედმიწევნით არსებითი, შინაგანი მოტივი.

ქართული სახვითი ხელოვნება კონტურისა და შტრიხის არა ერთ ოსტატს იცნობს. მათი ნაწარმოებების დახასიათებისას ხშირად იხმარება ისეთი ეპითეტები, როგორიცაა: „ელეგანტური მონახაზი“, „ნატიფი სილუეტი“, „ჰაეროვანი აბრისი“ და სხვ. მაგრამ, ვფიქრობ, აზრისა და ხაზის ასეთი ზედმიწევნით ზუსტი, ინსტინქტური დამთხვევა, რასაც ოცხელთან ვხვდებით, უპრეცედენტოა XX საუკუნის ქართულ დაზგურ მხატვრობაში და ამ მხრივ მას, ალბათ, წინამორბედი არ მოეძებნება.

ამავე დროს, ის თავისი მღელვარე, პოლიტიკური კატაკლიზმებითა და ესთეტიკური ძიებებით მდიდარი ეპიქის შვილია. მის შემოქმედებაში შესამჩნევია XX საუკუნის დასაწყისის სხვადასხვა მხატვრული მიმდინარეობისათვის დამახასიათებელი ელემენტები კონსტრუქტივიზმითა და ექსპრესიონიზმით დაწყებული, სიურრეალიზმით დამთავრებული. მაგრამ ასეთი აღუზიები ოცხელთან ყოველთვის მკაფიოდ დასმულ მხატვრულ ამოცანასა და ინდივიდუალურ ხედვას არის დამორჩილებული. ამიტომაც, რომელიმე კონკრეტული მიმდინარეობის ჩარჩოებში მათი მოქცევა შეუძლებელია. 1936 წელს, ტრაგიკულ სიკვდილამდე რამდენიმე თვით ადრე, პეტრე ოცხელი თავის დას მოსკოვიდან წერს: „... რაც შეეხება ჩემს ფორმალიზმს, მას მე არ ვემიჯნები და არც გავემიჯნები არასოდეს, რადგან რაც ჩემთვის დამახასიათებელია, ჩემს პიროვნებას წარმოაჩენს და განასხვავებს დანარჩენებისაგან, იმაზე უარის თქმა სასაცილო იქნებოდა...“, მაგრამ ნუ იფიქრებ, თითქოს თავს ფორმალისტად ვოვლიდე. შენ შეცდები, თუკი ყოველივე არარეალურს ფორმალიზმს დაარქმევ. ყველა ამ „იზმებს“ მრავალი განშტოება აქვს, რომელთაც ასე ადვილად ვერ შეურჩევ სახელს“.

ცნობილია, რომ ოცხელს არასოდეს უმუშავია მოდერნისტული ხელოვნების ისეთ ცენტრებში, როგორც იმ ხანად იყო პარიზი, ბერლინი ან ვენა. მით უფრო საოცარია, რომ მსოფლიო კულტურაში მიმდინარე პროცესებისაგან იზოლირებული მხატვარი თავისი შემოქმედებით ეხმიანება თანამედროვე ტენდენციებს და აყალიბებს ახალ ესთეტიკურ მსოფლმხედველობას. მისთვის უცხოა მიმბაძველობა, ეპიგონობა, ან თვითმიზნური მანერულობა. პირიქით, იგი ისეთივე ნოვატორად გვევლინება, როგორებიც იყვნენ კლიმტი ან ბაქსტი, კონსტრუქტივისტი ტატლინი, ექსპრესიონისტი მუნკი, ან სურრეალისტი მირო. დავით კაკაბაძესთან ერთად პეტრე ოცხელი უდავოდ უნდა მივიჩნიოთ მხატვრული აზროვნების უდიდეს რეფორმატორად საქართველოში.

ოცხელის ნამუშევართა მძლავრ, შეიძლება ითქვას, შოკისებურ ესთეტიკურ ეფექტს სამი ასპექტი განაპირობებს. ეს არის: აზრის სიცხადე, ემოციის ძალა და ირონიული ქვეტექსტი. თუ კარგად დავაკვირდებით, შევამჩნევთ, რომ ყველა საუკეთესო ნამუშევარში ოცხელი რაიმე მოვლენის, პერსონაჟის ან გარემოს გარეგნულ დახასიათებას კი არ ისახავს მიზნად, არამედ ზუსტად გააზრებულ, მკაფიო კონცეპტს გვთავაზობს (მაგალითად, არსაით მიმავალი კიბე სპექტაკლიდან „მშენებელი სოლნესი“, ანდა „ჰამლეტის“ ესკიზებზე ბნელ სივრცეში დიაგონალურად გადაჭიმული ვიწრო სხივი, რომელსაც გაუგებარია საით მიყვავართ). აზრის სიცხადეს ოცხელი მკაფიო და

მყარი კონსტრუქციის საშუალებით აღწევს. როგორც დეკორაციის, ისე კოსტიუმების ესკიზებს ზუსტად გააზრებული კონსტრუქცია უდევს საფუძვლად. ამავე დროს, მხატვარი შორსაა მშრალი კონსტრუქტივიზმისაგან. მისი ხაზი საოცრად ელასტიური და ემოციურია. მკაცრი კონსტრუქციისა და დინამიური ექსპრესიის ორგანული თანხვედრა ოცხელის გრაფიკის, მისი ხელწერის საფირმო ნიშანია („ოტელო“, „თეთრები“, „ყაჩაღები“ და სხვ.). ექსპრესიულ ფორმათა ძიებაში მხატვრის ფანტაზია ამოუწურავია, სტილური სპექტრი კი საოცრად ფართო – არტ ნუვოდან დაწყებული, სურრეალიზმით დამთავრებული. პეტრე ოცხელის ფანტასტიკურ (არ შევცდებით, თუ ვიტყვით – ფატალისტურ) სამყაროში პერსონაჟთა ბედსა და ურთიერთობებს უფრო გეომეტრიისა და ბიოლოგიის კანონები განსაზღვრავს, ვიდრე ინდივიდუალური მისწრაფებები, ან ფსიქოლოგია. ამიტომაც, მის ნამუშევრებს წითელ ზოლად გასდევს მწარე ირონია, რომელიც ფრანც კაფკასი არ იყოს, ხან ტრაგიკულ, ხან კომიკურ ელფერს იძენს, მაგრამ ნებისმიერ შემთხვევაში გროტესკის ფორმით ვლინდება. აქედან გამომდინარე, რა გასაკვირია, რომ მისი პერსონაჟები გიგანტურ მწერებს ან ეგზოტურ მცენარეებს მოგვაგონებენ? ოცხელის მიდრეკილება გროტესკისაკენ არ არის თვითმიზნური, ის მისი მსოფლმხედველობის ადეკვატური გამოვლინებაა. თუმცა, რა თქმა უნდა, ის უფრო თვალნათლივ სწორედ პაროდულ ან კომიკურ სიუჟეტებთან და პერსონაჟებთან მიმართებაში შეიმჩნევა („აპრაკუნე ჭიმჭიმელი“, „გულადი ჯარისკაცი შვეიცი“, „მუნჯები ალაპარაკდნენ“, „მფრინავი მღებავი“ და სხვ.).

კონსტრუქცია, ექსპრესია და გროტესკი ის სამი არსებითი ელემენტია, რომლისგანაც იგება ოცხელის მხატვრული სამყარო. ზოგან კონსტრუქციაა უფრო თვალშისაცემი, ზოგან ექსპრესიული, ზოგან კი – გროტესკული ფორმები. მაგრამ არ არსებობს ნამუშევარი, სადაც სხვადასხვა პროპორციით, სამივე ეს ელემენტი არ მონაწილეობდეს. ამიტომაც, ალბომში წარმოდგენილი ნამუშევრების სამ ბლოკად („კონსტრუქცია“, „ექსპრესია“, „გროტესკი“) დაყოფა, ცხადია, პირობითია და მიზნად მხოლოდ და მხოლოდ მნახველისათვის აღქმის გამარტივებას ისახავს.

დღეს, როცა მისი დაბადებიდან 100 წელი გავიდა, კიდევ უფრო ნათელი ხდება იმ რადიკალური გარდატეხის მასშტაბი და მნიშვნელობა, რაც პეტრე ოცხელმა მოახდინა ქართულ (და, შესაძლოა არა მხოლოდ ქართულ) მხატვრულ აზროვნებაში. სამწუხაროდ, ამ სიახლეს ქართულ მხატვრობაში ადეკვატური გაგრძელება არ მოჰყოლია. რა გასაკვირია, რომ მისი მხატვრული კრედი და შემოქმედებითი ნოვაციები მიუღებელი აღმოჩნდა იმდროინდელი ბოლშევიკური ერთპარტიული ტოტალიტარიზმისათვის. ოცხელისათვის კი მიუღებელი იყო ერთფეროვნება, ერთაზროვნება, მითუმეტეს – იდეოლოგიური და ესთეტიკური დიქტატი. სიკვდილამდე რამდენიმე თვით ადრე ის წერს: „... თუ შესაძლებელია, მოსკოვის ყველა ავეჯის მაღაზიის გავსება სტანდარტული ავეჯით, ყოვლად შეუძლებელია მეიერხოლდის, ოხლოპკოვკის, ტაიროვის და სხვა თეატრების ერთნაირი ტიპის რეალისტურ თეატრად გადაქცევა. კიდევ უფრო ადვილია ყველა თეატრის გარეკვა და მხოლოდ ერთი, მოსკოვის სამხატვრო თეატრის დატოვება აურაცხელი ფილიალებით და მათი მაყურებლისათვის ერთნაირი მხატვრული გემოვნების ჩანერგვა, ავეჯის ყველა მაღაზიის უნიფიცირებული ავეჯით გავსების მსგავსად“.

საუბედუროდ, პეტრე ოცხელს ისეთ დროს მოუხდა ცხოვრება, როდესაც საკუთარი პრინციპების ერთგულება ან, უბრალოდ, პატიოსან ადამიანად დარჩენა – გმირობას უდრიდა. სტალინური იმპერიისათვის იგი უბრალო ჭიანჭველა იყო, რომელსაც სხვა მრავალთა მსგავსად გაუსწორდნენ... ისე, როგორც უსწორდებიან უწყინარ, თუმცა აბეზარ მწერებს.

მაგრამ პატარა მწერები ზოგჯერ ახერხებენ ისეთი კომპეზიის აგებას, რომლებიც გასაოცრად, შემაშინებლად აღემატება მათ ბიოლოგიურ შესაძლებლობებს.

კოტე ჯანდიერი

სულიერება

მსახურებისათვის

*ვისაც თქვენ შორის სურს პირველი იყოს,
ის თქვენი მონა იყოს.
მათე 21:27*

ქრისტიანულმა ცნობიერებამ აბსოლუტურად შეცვალა მანამდე არსებული შეხედულებანი სახელმწიფოსა და სამართლის, პოლიტიკისა და საზოგადოებრივი ცნობიერების სხვა სფეროებში. მიუხედავად იმისა რომ დემოკრატიათა თავის სამშობლოდ ანტიკური საბერძნეთი ჰპოვა, მისი მეტნაკლები ამუშავება ქრისტიანულ გარემოში მოხდა, რაც სრულებით არ არის შემთხვევითი.

ქრისტიანობამდე არსებული კეისრისა თუ იმპერატორის ინსტიტუტი, რომელსაც რელიგიური საფუძვლები ნაკლებად ჰქონდა, მაინც ინარჩუნებდა ერთგვარ დამახინჯებულ მისტიციზმს. ტოტალიტარულ სახელმწიფოებს აქვთ თავისი ურელიგიო მისტიკა. უზენაესი ძალაუფლების მატარებელი მათში თუ ღმერთად არა ზეკაცად მაინც მიიჩნევენ თავს. ასე არა, მაგრამ მსგავსი ფორმები შუასაუკუნეების ქრისტიანულ სამყაროშიც მუშაობდა, როდესაც სამეფო გვარები თავიანთი ფესვების და ბიბლიური სულისკვეთების დაახლოებას ცდილობდნენ. ქრისტიანობის გავრცელებას თავიდანვე არ მოჰყოლია იმ ცნობიერების ფართოდ დანერგვა-განვითარება, რაც ჭეშმარიტად ქრისტიანულია.

ხშირად ამბობენ, რომ ისტორიულად ქრისტიანობა ცხოვრებაში ვერ განხორციელდა და ამას ქრისტიანობის საწინააღმდეგო არგუმენტად მიიჩნევენ. ქრისტიანობის კომპრომეტირებას ახდენენ არა მარტო ქრისტიანები, არამედ ქრისტიანობის, ეკლესიის ისტორია. როგორც ნიკოლაი ბერდიაევი აღნიშნავს, ქრისტიანობის ისტორიის შესახებ წიგნების კითხვა მცირედმორწმუნეთათვის შეიძლება დამაბრკოლებელი აღმოჩნდეს, რადგან ეს წიგნები მოგვითხრობენ ქრისტიანულ სამყაროში ადამიანური ვნებების და ინტერესების ბრძოლაზე, ცოდვილი კაცობრიობის ცნობიერების მიერ ქრისტიანული სიმაღლის შერყვნასა და დამახინჯებაზე. ამის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზი ისაა, რომ ეკლესიის შინაგანი, სულიერი ცხოვრება, ადამიანის ღვთისკენ მიქცევა, ისე თვალშისაცემი არაა და ეს ყველაფერი გადაფარულია ცხოვრების გარეგანი მხარეებით, რომელიც უფრო ადვილი გასაგებია ადამიანთათვის.

ამ წინამძღვრის გაკეთება საჭიროა რათა კიდევ ერთხელ მოვიძიოთ ქრისტიანობის საზოგადოებაში, სოციუმში გამოხატვის საუკეთესო ფორმები. თუ უფრო დავკონკრეტდებით, ქრისტიანობისა და საზოგადოებრივ-პოლიტიკური აზრის მორიგების გზები, რაც ჭეშმარიტ ქრისტიანულ მოწმობას თხოულობს. ერთი შეხედვით, ნათელია, რომ ხდება ქრისტეს ეკლესიის აღორძინება და ღმრთის ხალხის მატება ღმრთის სახლში თანამედროვე საქართველოში. ეს პროცესი ჯერ კიდევ 80-იანი წლებიდან დაიწყო რასაც თავისი ობიექტური მიზეზები ჰქონდა და დღესაც გრძელდება, მაგრამ საკითხს უნდა შევხედოთ

მეორე მხრიდანაც, სიღრმისეული განვითარების კუთხით. საკითხავია რამდენად ხდება იმ ფასეულობების განმტკიცება საზოგადოებაში, რასაც ქრისტიანობა გვაძლევს არამარტო სარიტუალო-საეკლესიო თვალსაზრისით, არამედ იდეოლოგიური თვალსაზრისითაც. სიყვარული, თავისუფლება, თანასწორობა, სამართლიანობა, მსახურება – ეს ხომ ის ფასეულობებია, რომელიც ქრისტიანობის არსს შეადგენენ და რომელიც მას უნივერსალურ ხასიათს ანიჭებს.

ყურადღება გაგამახვილოთ მსახურებაზე, რადგან ეს საკითხი არამარტო პრობლემურია, არამედ ყოვლისმომცველიც. მსახურება თავისთავში შეიცავს ყველა იმ ფასეულობას, რაც ზემოთაა ჩამოთვლილი და კარგად წარმოგვიდგენს ადამიანის დანიშნულების ქრისტიანულ საკითხს. ერთ-ერთ სინოპტიკურ სახარებაში იესო ამბობს იმას, რაც აბსოლუტურად განასხვავებს ქრისტიანობას სხვა რელიგიებისგან: “ისევე როგორც კაცის ძე არ მოსულა იმისთვის, რათა მას ემსახურონ არამედ იმისთვის, რომ თავად მოემსახუროს და თავი შესწიროს მრავალთა გამოსასყიდად.”(მათე 21,28) ამ სიტყვების კარგი გააზრება დაგვეხმარება იმაში, რომ არათუ სხვაზე მეტად ვიგრძნოთ თავი, არამედ ნებისმიერი პირადი წარმატების შემთხვევაშიც კი დავრჩეთ მსახურებაში. მნიშვნელოვანია ამის შეცნობა ეკონომიკის, პოლიტიკის და სხვა საზოგადოებრივ სფეროებში, რაც დაეხმარება ნებისმიერ სახელმწიფოს, იყოს არამარტო პოლიტიკური კულტურის მაღალი დონის მატარებელი, არამედ სამართლიანი და დემოკრატიული, რაც ზემოთ ნათქვამის ლოგიკური გაგრძელებაა.

მსახურების ქრისტიანული ბუნების შეცნობას ხელს უშლის ძალაუფლების მომაჯადოებელი ბუნება. ის როგორც ასეთი, არაა სხვათა მსახურება, ის თვითონ მოითხოვს მსახურებას. ძალაუფლების, როგორც მსახურების იდეა პირველად პავლე მოციქულმა განაცხადა ქრისტეს მოძღვრების საფუძველზე რომაელთა მიმართ ნათქვამი ცნობილი სიტყვებით რომ ”ისინი ღვთის მსახურნი არიან.”(რომ.13,6) პავლეს სიტყვები არ შეისმინეს რადგან რომაულ ძალაუფლებას არ სურდა საკუთარი თავი გაეაზრებინა, როგორც მსახურება. მაგრამ ქრისტიანული ცნობიერებისათვის მხოლოდ ასეთი ძალაუფლება იყო მისაღები. განდმრთობილი, გაფეტიშებული ძალაუფლება კი იყო ქვესკნელიდან ამოსული მხეცი და დღესაც ასე რჩება.

თითქმის ორი საუკუნის შემდეგ ორიგენემ საეკლესიო წინამძღვართა მიმართ გაიმეორა პავლეს სიტყვები ძალაუფლების შესახებ: “წინამძღოლი, ვფიქრობ ასე უნდა ეუწოდოთ მას, ვისაც ეკლესიაში ეპისკოპოსს უწოდებენ, იგი ყველას მსახური უნდა იყოს თავის მსახურებაში, რათა ყველას არგოს ცხოვნების საქმეში.”

ამ სიტყვების სულისკვეთება აუცილებელია საერო ცხოვრების მმართველობის სფეროშიც. თუკი ასეთი წყაროდან მარაგდება თანამედროვე პოლიტიკური აზროვნება, მაშინ საქმეც უკეთესად იქნება და თუ ეს მომენტი ჯერ კიდევ გაუთვითცნობიერებელია, ამაში უპირატესად საზოგადოებაა დამნაშავე, რადგან სწორედ საზოგადოებიდან გამოდიან პოლიტიკური და არამარტო პოლიტიკური ელიტები. რა უნდა მოვთხოვოთ მათ, როცა ეს ფასეულობანი საზოგადოებაშიც არ არსებობს.

ისმის კითხვა: ჭეშმარიტად ვიცნობთ კი ქრისტიანულ ფასეულობებს? ჭეშმარიტად ვითარდება ჩვენში ქრისტიანობა? ჭეშმარიტად გვინდა ღვთის ხალხი ვიყოთ? ამ კითხვებზე პასუხს მოგვცემს არა ფორმალურ-რიტუალური წესის ცოდნა და სტატიკური გახევა ჩვენ შეხედულებებში, არამედ სიღრმისეული ვარჯიში და გამოცდილება რწმენაში, რაც ქრისტიანული ცხოვრების წესისა და ორიენტირთა ჩამოყალიბებაში გადამწყვეტი მნიშვნელობისაა.

სოციალური პრობლემები

თბილისი, ჩემი ღამაში თბილისი

რამდენიმე წლის წინ ერთი იტალიელი ტურისტის შთაბეჭდილებებს ვკითხულობდი, რომელიც 2003 წელს თბილისში მოგზაურობის შემდეგ ვერონის ერთ-ერთ ჟურნალში გამოაქვეყნა.

„საქართველოს დედაქალაქი, სადაც უამრავი ძველი ეკლესიაა, პირველივე ნახვით ატყვევებს თვით ყველაზე უყურადღებო სტუმარსაც კი. ქალაქის ისტორიულ ცენტრში ან პერიფერიის ფერდობებზე აქა-იქ მოჩანს მოკრძალებული ზომის, მუქი, კვადრატული კვით ნაშენი, ცილინდრული, ან კონუსური ფორმის გუმბათიანი მრავლი ტაძარი. ყველა ნაგებობას შორის, რაც კი ქალაქში არსებობს, ეკლესიები უღაოდ ყველაზე ღამაში და, რა თქმა უნდა, უნიკალურია, სადაც ღირსეული ქართული სული აირეკლება, რასაც საუკუნეებმა ვერაფერი დააკლო.

XIX საუკუნის მძიმე და საბჭოთა იმპერიის დროში აგებული უსახო, არაფრის მთქმელი, მასიური ნაგებობების ხაზები არავითარ სულიერ საზრდოს არ სთავაზობს ადამიანს.

ეკლესიებში ტიპური მართლმადიდებლური ატმოსფერო სუფევს: ვრცელ ფრესკებსა და ანტიკურ ხატებს ადამიანები პირჯვრის გადასახვით, თავის დახრითა და მათი მთხვევით სცემენ თავყვანს. სანთლების რაოდენობას თვლა არა აქვს. თუ წირვას ან ლიტურგიულ მსახურებას დაესწრებით, მრავალხმიანი გალობა ამადლებსა და აღტაცების სპირალში მოგაქცევთ და მისი დატოვების საშუალებას არ გაძლევთ.

ძველ საცხოვრებელ სახლებსაც აქვთ თავისი დახვეწილი სტილი, დამუშავებული კარნიზებითა და ნაჭედი რკინის აივნებით. მაგრამ ეს სილამაზე მხოლოდ ფონია იმ მძიმე რეალობისა, რაც აშკარად არსებობს.

ის, რაც მასიურად თვალში გხვდებათ, დეგრადირებული შენობები და გზებია. ასეთი რამ არ მინახავს აღმოსავლეთ ევროპის არცერთ ქვეყანაში, თუნდაც ომი წინა დღის დამთავრებული ყოფილიყო: ნაგებობები ნგრევის პირასაა მისული, გადახრილი, დაზიანებული და დაბზარულია, დაჟანგული და ცამსხვრეული ფანჯრებით, ლიფტები მწყობრიდანაა გამოსული ყველაზე მრავალსართულიან შენობებშიც კი; გათბობის სისტემები სამუდამოდაა გაფუჭებული; სინათლე და სასმელი წყალი მოსახლეობისათვის მხოლოდ რამდენიმე საათით არის ხელმისაწვდომი; გზებზე, რამდენიმე ცენტრალური გზის გარდა, მრავლადაა ორმო და ნაგავი, სკვერები მიტოვებულია, კედლები – ნგრევის მირასაა მისული. მშენებლობები და სარესტავრაციო სამუშაოები აქა-იქ მიმდინარეობს, ალბათ ისიც იმიტომ, რომ ქალაქს სიცოცხლის ნიშანწყალი დაეცეოს და ადამიანებისათვისაც ცხოვრება უფრო მოსათმენი გახდეს.

ნამდვილად ძლიერ სამწუხაროა შესადარებლად (რაც ძალიან ადვილია) გუშინდელი და დღევანდელი თბილისი. გავიდა წლები და ახლა მე მაფიქრებს ის, რასაც დღეს ვხედავ: მთელი ქალაქი ერთ დიდ მშენებლობადაა ქცეული, დუღს ქალაქი, თუმცა საკმაოდ მოუწესრიგებლად. კეთდება გზები, ჩნდება კეთილმოწყობილი ბაღები და შადრევნები, საბავშვო მოედნები, სტადიონები,

აკვაპარკები, ღამაზი რესტორნები, გაჩახახებული ბენზინ გასამართი სადგურები, კაზინოები და ტოტალიზატორები (იქნებ ზედმეტიც...) კარგად აღჭურვილი სუპერმარკეტები, დიდებული საცხოვრებელი და კომერციული შენობები... სინათლე თითქმის უწყვეტადაა, ისევე, როგორც სასმელი წყალი და გაზი.

თუკი დღეს ვინმე ჩამოვა თბილისის ახალ, ბრწყინვალე აეროპორტში (ნუთუ ასეთი სასწრაფო ასაშენებელი იყო თუ გავითვალისწინებთ ყოველდღიური ფრენის რაოდენობას), შეგეგმნება იმ მოგზაურისაგან სრულიად განსხვავებული შთაბეჭდილება, რომელმაც საქართველოს დედაქალაქი 2003 წელს მოინახულა.

მართალია ბევრი რამ (თუმცა ყველაფერი ოქრო არ არის რაც ბრწყინავს) პატივისცემის ღირსია, მაგრამ მე, ალბათ, თავს შევიკავებდი ზოგიერთი შენობის შეღებვისაგან სტილში: „აღისა სასწაულების ქვეყანაში“.

როდესაც ცენტრალური ქუებიდან უფრო ღრმად შევალთ ქალაქში, მაგალითად, მის ისტორიულ ცენტრში, უფრო სწორად რაც დარჩა ისტორიული ცენტრისაგან, რომელსაც ასე ეთაყვანებოდა „გუშინდელი“ ტურისტი, გული მეკუმშება: ლესელიძის ქუჩა სავსეა წარსულისაგან შემორჩენილი, მართალია ჯერ კიდევ მიტოვებული, ბრწყინვალე შენობებით. მიხარია, რომ ვუყურებ სარესტავრაციო სამუშაოებს ქარვასლაში, როგორ ასუფთავებენ და ალამაზებენ ბაღებს, მაგრამ, ამავე დროს, ვხედავ, როგორ აღიმართა საშინელად უგემოვნო შენობა კათოლიკური საკათედრო ეკლესიის უკან, როგორც მოწმე სამარცხვინო უახლესი წარსულისა. რა უშლის ხელს მის დანგრევას? ანდა რაღა ვთქვათ გ. აბესაძის ქუჩაზე, იმავე ეკლესიის წინ მდებარე იმ შენობაზე, რომელიც დღითიდღე იზრდება?

ნუთუ ქალაქის ისტორიული ცენტრის, ერის სიამაყის რესტავრაცია არ იყო მთავარი მიზანი ქალაქის ხელისუფლებისა? როგორ დაუშვა ძეგლთა დაცვის კომისიამ, რომ ეს და მსგავსი არქიტექტურული სიმახინჯე 1800-იანი წლების არაჩვეულებრივად რესტავრირებული ნაგებობის გვერდით აეშენებინათ. ალბათ, საქმე კომისიის შეცდომასთან (გამოუსწორებელი?) გვაქვს, სხვა რამეზე არც მინდა ვიფიქრო...

და კიდევ ერთი, რა შუაშია ის ორი ხელოვნური ხე, ფანტასმაგორული სინათლეებით, რომელიც ქალაქის მერიის შესანიშნავი შენობის წინ დგას იმ მოედანზე, რომელსაც ბოლოს და ბოლოს დაუბრუნდა თავისუფლება და სილამაზე?

სად გაქრა განთქმული ქართული შემოქმედებითი სული და ჯანსაღი გონება?

ივან მარტინი

ინფორმაცია

სიწმიდეების გადაცემა ვატიკანმა საქართველოს საპატრიარქოს სიწმიდეები გადასცა

ვატიკანი საქართველოს საპატრიარქოსა და პირადად მისი უწმიდესობის მიმართ, განსაკუთრებული სიმპათიებით გამოირჩევა. ჯერ კიდევ გასული საუკუნის 80-იანი წლების დასაწყისიდან, როდესაც მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II ეკლესიათა მსოფლიო საბჭოს პრეზიდენტი იყო, მსოფლიო მასმედიის ყურადღების ცენტრში მოექცა უპეცენდენტო შემთხვევა, როდესაც რომის პაპმა იოანე პავლე მეორემ მასთან ვიზიტად მყოფი ილია მეორე კიბეებზე ჩამოაცილა. მსგავსი პატივი რომის პაპებს არც ერთი მღვდელმთავრისა და სახელმწიფოს

მეთაურის მიმართ არ გამოუჩენიათ. იოანე პავლე მეორე ყოველთვის სიყვარულით იხსენებდა საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქს და მის ვიზიტს საქართველოში, განსაკუთრებით, სვეტიცხოველში ერთობლივ სტუმრობას.

ვატიკანისა და საქართველოს საპატრიარქოს კარგ ურთიერთობებზე ნათლად მეტყველებს ის კეთილშეგობრული უესტი, რომელსაც წმიდა საყდრის მიერ საქართველოს ეკლესიისადმი საჩუქრად გაცემული სიწმიდეები ცხადყოფენ. ასევე, ქართველ ოქრომჭედელთა და ხატმწერთა მიერ შექმნილი სარიტუალო ნივთები და ხატები, რომლებიც ვატიკანს ამშვენებს.

ყველაზე მნიშვნელოვანი მაინც ამ სამიოდე წლის წინ ვენეციის საპატრიარქოს მიერ საქართველოს ეკლესიისადმი საჩუქრად გაცემული წმ. ანდრია პირველწოდებულის წმ. ნაწილები გახლდათ. როგორც ცნობილია, წმ. ანდრია მოციქული საქართველოს განმანათლებელია და წმ. საყდარმაც მიზანშეწონილად ჩათვალა, რომ ამ უპირველესი წმიდანის ნაწილი ქართველი ქრისტიანებისათვის გადაეცა სამუდამო მფლობელობაში.

სულ ახლახანს, ვატიკანმა კიდევ ერთი ამგვარი საჩუქარი გადასცა საქართველოს ეკლესიას. იტალიაში ვიზიტის დროს საპატრიარქოს წარმომადგენლებს წმიდანთა ნაწილები უბოძეს სამუდამო სახსოვრად.

უფრო დაწვრილებით ინფორმაციას ამ ვიზიტის შესახებ „საბას“ მომდევნო ნომერში მოგაწვდით.

ნუგზარ ბარდაველიძე

საპრეზიდენტო არჩევნების წინ

რელიგიათა საბჭოს წევრები შეხვდნენ საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეს

8 დეკემბერს სახალხო დამცველის აპარატთან არსებულ რელიგიათა საბჭოს რიგგარეშე სხდომა გაიმართა. საქართველოში მოქმედი რელიგიურ გაერთიანებათა ლიდერები შეხვდნენ ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეს, ბატონ ლევან თარხნიშვილს. შეხვედრაში მონაწილეობდა საქართველოში რომის კათოლიკე ეკლესიის სამოციქულო ადმინისტრატორი, ეპისკოპოსი ჯუზეპე პაზოტო.

სხდომის დაწყების წინ მონაწილეებმა წუთიერი დუმილით პატივი მიაგეს 1987 წლის 8 დეკემბერს სპიტაკის მიწისძვრის დროს დაღუპულთა ხსოვნას. ამ ტრაგიკული მოვლენის 20-ე წლისთავის გამო სხდომის მუშაობაში მონაწილეობა ვერ მიიღეს საქართველოში მოქმედი სომხური სამოციქულო ეკლესიის წარმომადგენლებმა.

სხდომა გახსნა საქართველოს სახალხო დამცველმა, ბ-ნმა სოზარ სუბარმა და მადლობა გადაუხადა რელიგიათა საბჭოს წევრებს მობრძანებისათვის.

ცსკ-ის თავმჯდომარემ, ბ-ნმა ლევან თარხნიშვილმა სხდომის მონაწილეებს მოკლედ და ამომწურავად გააცნო საპრეზიდენტო არჩევნებთან დაკავშირებული ქვეყანაში შექმნილი ვითარება. მან სასულიერო ლიდერების ყურადღება გაამახვილა იმ შრომატევად საქმიანობაზე, რაც განახორციელა ცსკ-მ ამომრჩეველთა სიების დაზუსტებასთან დაკავშირებით. ასევე, შეეხო იმ დაძაბულ პოლიტიკურ ფონს, რომელიც თან ერთვის წინასაარჩევნო მართონს. ლევან თარხნიშვილმა განსაკუთრებით ხაზი გაუსვა ოპოზიციის კანდიდატების მხარდამჭერთა ნეგატიურ განწყობას, რომ მათი უმრავლესობა ემზადება არა 5 იანვრის არჩევნებისათვის, არამედ 6 იანვრისათვის, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ ოპოზიციას წარმატების იმედი არა აქვს, წინასწარ თავს იზღვევს და სურს, თავისი შესაძლო წარუმატებლობა არასამართლიან არჩევნებს დააბრალოს. ასეთ რთულ ვითარებაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება რელიგიური გაერთიანებების ლიდერებს, რათა მათ მოქალაქეობრივი სიმშვიდის მაგალითი მისცენ

საზოგადოებას და კიდევ უფრო არ დაძაბონ ქვეყანაში არსებული რთული ვითარება.

ღევან თარხნიშვილის გამოსვლის შემდეგ ქრისტიანულ, ისლამურ და სხვა რელიგიათა და დენომინაციათა წარმომადგენლებმა მადლობა გამოთქვეს სახალხო დაცველსა და ცსკ-ს თავმჯდომარის მიმართ და, თავის მხრივ, მზაობა გამოხატეს არჩევნებში მონაწილეობისათვის, რათა ჩვენმა საზოგადოებამ შეძლოს მშვიდ ვითარებაში, ყოველგვარი ზემოქმედების გარეშე, გააკეთოს სწორი და სამართლიანი არჩევანი.

ცსკ-ს თავმჯდომარეს მრავალ შეკითხვაზეც მოუწია პასუხის გაცემა, მათ შორის, თუ როგორ განხორციელდება ხმის მიცემა სხვა ქვეყნებში, განსაკუთრებით კი რუსეთში, სადაც მრავალი ათასი საქართველოს მოქალაქე იმყოფება. სამწუხაროდ, რუსეთის ხელისუფლების ანტიქართული პოლიტიკის გამო, საარჩევნო უბანი მხოლოდ მოსკოვში ამოქმედდება. რელიგიათა საბჭოს ზოგიერთმა წარმომადგენელმა შეშფოთება გამოთქვა ოპოზიციის წინასწარი განწყობის მიმართ, რომელიც ეხება არჩევნების შესაძლო გაყალბებასა და მის არასამართლიანად ჩატარებას. და, ასევე, 6 იანვრის მოსალოდნელი მანიფესტაციის გამო. ადამიანის აზრს გააჩნია მატერიალიზების უნარი და თუ მთელი საზოგადოება უნდობლობითა და აგრესიით იქნება განწყობილი, არ არის გამორიცხული, რომ ამ შეშფოთებამ და ეჭვმა რეალური განხორციელება ჰპოვოს. ამიტომ, ასე რომ არ მოხდეს, აუცილებელია, არჩევნების სრული გამჭვირვალობა, საჯაროობა და ინფორმირებულობა, რათა გამოირიცხოს ყოველგვარი ეჭვი და უნდობლობა. მსგავსი შეხვედრები კი სწორედ ურთიერთგაგებასა და ნდობას ემსახურება.

ღევან თარხნიშვილმა გამოთქვა მზაობა, რომ არჩევნებთან დაკავშირებული ინფორმაციის გაზიარების მიზნით ნებისმიერ დროს შეხვდება რელიგიათა საბჭოს წევრებს და, საერთოდ, რელიგიური ინსტიტუტების წარმომადგენლებს. და რომ, მათ სწორ პოზიციაზე მნიშვნელოვნ წილად არის დამოკიდებული საზოგადოების განწყობა.

ნუგზარ ბარდაველიძე

კულტურისა და ეკუმენიზმის კომისიის შეხვედრა

სინოდის გადაწყვეტილებების ცხოვრებაში განხორციელების მიზნით, საქართველოს კათოლიკე ეკლესიასთან შეიქმნა კულტურისა და ეკუმენიზმის კომისია. ანალოგიური კომისია, მართალია, მანამდეც არსებობდა, მაგრამ მისი წევრების რაოდენობა შეზღუდული იყო და გაწეული საქმიანობაც მცირე მასშტაბებს მოიცავდა. თანამედროვეობის მოთხოვნილებების გათვალისწინებით, კულტურისა და ეკუმენიზმის კომისია გარდაიქმნა და გაფართოვდა, აქედან გამომდინარე, მკვეთრად გაიზრდება მისი მოღვაწეობის სპექტრიც.

კომისია ორი მთავარი მიმართულებით იმუშავებს – კულტურული მემკვიდრეობის შესწავლა და ეკლესიათაშორისი ურთიერთობები. მისასალმებელია, რომ კომისიის განახლებულ შემადგენლობაში მრავალი ცნობადი სახეა, როგორც კათოლიკე, ასევე, მართლმადიდებელი აღმსარებლობის ადამიანები (მწერლები, მეცნიერები, სასულიერო პირები), რომლებიც საქმით ამტკიცებენ, როგორც საკუთარი საქმიანობის, ასევე, მამულიშვილურ და მოქალაქეობრივ პოზიციას.

პირველ სხდომაზე მოხდა ახალი წევრების წარდგენა, შემდეგ საქმიანი ბგობა წარიმართა. დაისახა მეტად საინტერესო სამომავლო ამოცანები, რომელთა წარმატებული განხორციელება სასიკეთო იქნება არა მხოლოდ

კათოლიკე ეკლესიისათვის, არამედ მთლიანად ქართული საზოგადოებისათვის. პირველ რიგში, ეს ახალ თარგმანებს შეეხება.

მეტად მნიშვნელოვანი იქნება უკვე გამოცემული წიგნების პრეზენტაციებიც. დღეს, სამწუხაროდ, წიგნი სხვადასხვა ობიექტური მიზეზის გამო არ არის ფართო მასებისათვის ხელმისაწვდომი, ამიტომ კულტურისა და ეკუმენიზმის კომისიაში შექმნილი ჯგუფი ახალგამოცემულ წიგნებს წარადგენს საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში; მოიძიებს ისტორიულ მასალებს, გადაამუშავებს და მოამზადებს გამოსაცემად.

რამდენიმე წლის წინ წარმატებით ფუნქციონირებდა ქრისტიანული თეოლოგიისა და კულტურის ცენტრი. მისი ეგიდით ორი წლის განმავლობაში მრავალი საინტერესო შეხვედრა, ლიტერატურული საღამო და წიგნის განხილვა მოეწყო. ცენტრის ხელმძღვანელის, ბ-ნ მერაბ ღაღანიძის რომში გამგზავრების შემდეგ, ცენტრმა დროებით ფუნქციონირება შეწყვიტა. კომისიამ გადაწყვიტა მომავალი წლიდან განაახლოს მისი საქმიანობა.

ცხადია, ყველა დაგროვილ პრობლემაზე მსჯელობა კომისიის ერთ შეხვედრაზე ვერ მოხერხდებოდა, ამიტომ გადაწყდა შესხვედრებმა სისტემატური ხასიათი მიიღოს, მოხდეს ჩატარებული საქმიანობის ანალიზი და შეფასება, რათა კულტურისა და ეკუმენიზმის კომისიის ფუნქციონირება შედეგიანი, საინტერესო და ამასთანავე მის წევრთათვის სახალისოც გახდეს.

ნუგზარ ბარდაველიძე

ქრისტიანული ბანაკების ახალი პერსპექტივები

ბაკურიანში, 14-20 ოქტომბერს, მოეწყო ქრისტიანული ბანაკების კოორდინატორთა შეხვედრა. ამ შეხვედრაზე ამიერკავკასიის ყველა ქრისტიანული თემისა და კონფესიის წარმომადგენელი მონაწილეობდა. კერძოდ, აზერბაიჯანიდან, სომხეთიდან და საქართველოდან. ასევე, ჩვენთან ერთად იმყოფებოდნენ უკრაინელი ქრისტიანებიც.

ჩვენი საუბარი შეეხებოდა რელიგიას, ქრისტიანულ ბანაკებს, ახალგაზრდებს, მოზარდებს და ბევრ სხვა დღეისათვის აქტუალურ თემას. შეხვედრა საინტერესო იყო იმიტომაც, რომ ყველამ ერთმანეთს გავუზიარეთ საკუთარი გამოცდილებები და შთაბეჭდილებები.

ძალიან კმაყოფილი ვარ ბაკურიანში გატარებული დღეებით, რისთვისაც დიდი მადლობა მინდა გადავუხადო შეხვედრის ორგანიზატორებს.

ედუარდ აკოფიანი

განცხადება

1 იანვარი – მშვიდობის დღე. ვილოცოთ მსოფლიოში და საქართველოში მშვიდობისათვის!

18-25 იანვარი – ქრისტიანთა ერთობისათვის ერთობლივი ღოცვის კვირეული. გთხოვთ, შემოუერთდით ჩვენს ღოცვებს

27 იანვარი – წმ. ნინოს ხსენების დღე. შევთხოვთ მას მფარველობა და რწმენის სიმტკიცე. ვილოცოთ, ასევე, საქართველოში მოღვაწე წმ. ნინოს კონგრეგაციის მონაზვნებისათვის, რომლებიც ახლახან ჩამოვიდნენ საქართველოში.

განუსვენე მათ, უფალო!

საბედა ველიჯანაშვილი

* 17. 04. 1904 წ. ასპინძა

† 6. 11. 2007 წ. ხიზაბავრა

ნადია შუშაბერიძე-ხუციშვილი

* 1. 10. 1941 წ. ვარგავი

† 24. 11. 2007 წ. ხიზაბავრა

ზურაბ ივანიშვილი

* 16. 10. 1951 წ. ხიზაბავრა

† 6. 11. 2007 წ. ხიზაბავრა

სარჩევი

ეპისკოპოსის მილოცვა
რედაქციის გვერდი
კათოლიკე ეკლესია მსოფლიოში
კათოლიკე ეკლესია საქართველოში
ეკუმენური გვერდი
ისტორიის ფურცლები
სულიერება
სოციალური პრობლემები
ინფორმაცია

საგანგებო ჩანართი:
ქრისტიანული სიმბოლოები

რედაქცია:

მამა გაბრიელე ბრაგანტინი
ნუგზარ ბარდაველიძე
ნატო ბიგვავა
ვერიკო ნოზაძე
მერაბ ღაღანიძე
ზაზა შათირიშვილი
ციცინო ხითარიშვილი

მისამართი:
თბილისი, გია აბესაძის ქ. №4
ტელ.: 98-95-16
რეგისტრაციის № 1853
დაარსდა 1994 წ.
მანანა ანდრიაძის მიერ
© „საბა“, 2008

ქრისტიანული სიმბოლოები
საგანგებო ჩანართი

კვალი, ნაფეხურები, იჰსი

სავანემდე ბედნიერად მიღწევა ქრისტიანებთან გემის გარდა გამოიხატებოდა ადამიანის ფეხების ან ნაფეხურების გამოსახულებით. ისინი წარმართულ წარწერებში გვხვდება, როგორც ცხოვრების განვლილი გზის სიმბოლო. იგი დაკავშირებულია ისიდასთან, ვენერასთან და სხვა ღმრთაებებთან, ამიტომ ეგვიპტიდან უნდა იყოს წარმოშობილი. მიუნტერი და ლეტრონი ამ გამოსახულებას ისიდას უკავშირებენ მრავალ მსგავს ძეგლზე დაყრდნობით. ასევე, ითვლება, რომ ეს გამოსახულება წარმართობაში შეესაბამებოდა ფორმულას: *ηλθον ενταυθα* – მე მოვედი აქ. სხვადასხვა მიმართულებით გამოსახული ნაფეხურები აღნიშნავდნენ: *salvus ire, salvus redire* (წადი უვნებელი, დაბრუნდი უვნებელი).

ახლაც მომლოცველები მოლოცვილ ადგილზე თავის კვალს ტოვებენ: *ηλθον ενταυθα*. ქრისტიანები ამ სიმბოლოს იყენებენ იმ ფორმულებთან, რომლებთანაც გემს.

წარსული კვალის სიმბოლური მნიშვნელობა მოგვაგონებს გემს, რომელიც მიემართება საფლავიდან ზეციური სამეფოსკენ. ეს გამოსახულება დაკავშირებულია ფორმულასთან – *uixit Deo*.

სახლი

ეს სიმბოლო დაკავშირებულია დროის მიმდინარეობასთან. წარმართებთანაც სახლის გამოსახულება შეესაბამებოდა გამოთქმებს – *topos* (ადგილი, ქვეყანა) და *domus* (საფლავის მნიშვნელობით). არსებობს ამის დამადასტურებელი ძველბერძნული საფლავის წარწერები. *topos* და *domus* ერთნაირი მნიშვნელობით გადმოვიდნენ ქრისტიანობაშიც. ქრისტიანისათვის ეს გამოსახულება დაკავშირებულია საფლავის იდეასთან და ხშირად მას გამოსახავდნენ ზემოთხსენებული სიტყვების ნაცვლად.

მალე სახლის სიმბოლიკის მნიშვნელობა შეიცვალა, რადგან II საუკუნის მწერლები მას განმარტავდნენ, როგორც ეკლესიის სიმბოლოს.

ყურძნის ღერწი, ვაზი, η αμπελος

ამ სიმბოლოს საფუძველი სახარებაში უნდა ვეძიოთ, თვითონ მაცხოვარი საუბრობს თავის თავზე, როგორც ვაზის ღერწზე (იოანე 15, 1-5).

რომის გამოქვაბულში აღმოჩენილია საინტერესო ლამპა, რომელზეც გამოსახულია: შუაში – კეთილ მწყემსს მიჰყავს ცხვარი, გარშემო კი – ყურძნის მტევნები, რაც ნათლად მიაჩნებოდა ვაზის კავშირზე ქრისტესთან. გამოქვაბულების კედლის მხატვრობაშიც იგივეს ვხედავთ. მრავლადაა გამოსახული ყურძნის არების სცენები. ანდა ფრინველები, რომლებიც ყურძენს კენკავენ – ორივე შემთხვევა სიმბოლურად გამოხატავს ღმრთაებრივი სწავლების ნაყოფს. წმიდა კლიმენტი ამბობს: „ვაზი გვაძლევს ღვინოს, როგორც სიტყვამ მოგვცა თავისი სისხლი“.

აქედან უნდა დავასკვნათ, რომ ეს სიმბოლო უპირატესად დაკავშირებული იყო წმიდა ზიარების საიდუმლოსთან. ამიტომაც გამოსახავდნენ მას ძირითადად ზემოთმოყვანილი მსგავსად. ასეთი გამოსახულებები საშუალებას გვაძლევს კარგად გავიაზროთ ამ მთავარ სიმბოლოსთან დაკავშირებული სიმბოლოები: მტევანი თასი კასრი.

რადგანაც ყურძნის სიმბოლური მნიშვნელობა თავდაპირველად დაკავშირებულია ქრისტესტან და მის მოწაფეებთან, მისი შემდგომი მნიშვნელობა დაკავშირებული უნდა იყოს ეკლესიასთან. სწორედ ქრისტიანული ეკლესიის მნიშვნელობით ვხედავთ ამ სიმბოლოს წარწერებზეც, სადაც გამოხატავს საყოველთაო ფორმულას in fide (სარწმუნოებაში). 339 წლის წარწერაზე ვაზი გამოხატავს ამ გამოთქმას, როგორც ფორმულის in pace at in fide-ს დამტკიცებას.

ყურძნის მტევნები **βοτρυς** – VI საუკუნეში ესპანეთის ეპისკოპოსი ოპიენტი ქრისტეს სიმბოლოდ მიიჩნევს არა მთლიან ვაზს, არამედ მხოლოდ მის ნაყოფს. ამრიგად, მტევანი წარწერებზე შეიძლება ჩავთვალოთ ან in pace-ს ნაცვლად, ან ინ Christo-სი. ყურძნის მტევანი ფრინველის გამოსახულება უნდა აღნიშნავდეს წმიდა ზიარებას.

ამ ტიპის ყველაზე საინტერესო გამოსახულება არის ავრელიუს ვენერანდის საფლავის ფილაზე. მარცხნივ სასწორი და გირებია გამოსახული, როგორც გარდაცვლილის საქმიანობის აღმნიშვნელი, მარჯვნივ – ფრინველი კენკავს მტევანს – ზიარების სიმბოლო; მასთანაა გამოსახული სამკუთხა ფორმის ფოთოლი, რომელზედაც სამი ვარსკვლავია – წმიდა სამების სიმბოლო, მით უმეტეს, რომ აქამდეც გვხვდებოდა სამკუთხედი ამავე მნიშვნელობით. მთელი გამოსახულება, როგორც ჩანს, გამოხატავს ფორმულას: in pace Trinitatis (სუფევა სამებაში).

თასი. ყურძნის არებისას გამოსახულებებზე ჩვენ ვხედავთ ჭურჭელს, რომელშიც აგროვებენ ყურძნისაგან გამოწურულ წვენს. ვაზის სიმბოლურ მნიშვნელობასთან დაკავშირებით, ეს ჭურჭელი ისევე აუცილებელია, როგორც ბარძიმი ზიარებისას. წმ. კალისტეს გამოქვაბულში ფრესკებზე არის იესოს სიმბოლური გამოსახულება – თევზი, რომელსაც მოაქვს კალათით პური და წითელი ღვინით სავსე ჭურჭელი. იმავე აზრით ეს ჭურჭელი გვხვდება ხან პურით, ხან ღვინით სავსე, რათა მიუთითონ, რომ ეს არის არა მხოლოდ ხელობის აღმნიშვნელი გამოსახულება. მას ხანდახან ატავსებენ სვეტზე ან ნაქარგიან სადგამზე.

გორდიანეს გამოქვაბულში ფილაზე წარმოდგენილია ორყურიანი ყურძნით სავსე თასი, მის მახლობლად ორ მტევანს კენკავენ ჩიტები; ქვემოთ წარწერაა: Martinus in pace. აქვე გვხვდება ყოველგვარი წარწერის გარეშე გამოსახულება: ორი ფრინველი თასის აქეთ-იქით ზის, თასში წერია ქრისტეს მონოგრამა. ქრისტეს მონოგრამის თასში გამოსახვა ხშირი მოვლენაა: მტრედები ხან მოფრინავენ, ხან სვამენ მისგან. ყველა გამოსახულებაზე მას აქვს ზიარების სიმბოლოს მნიშვნელობა.

პური ὁ αἶνος

წარწერებზე უკვე ვნახეთ, რომ პურიანი ჭურჭელი ზიარების სიმბოლოა. ამ სიმბოლოს წარმოშობაც უკავშირდება მაცხოვრის სიტყვებს (იოან. 6, 48-50). აქ ნატელია „ცოცხალი პურის“ კავშირი ზიარებასთან და ზეციურ სასუფეველთან. ამ მნიშვნელობით ათავსებდნენ ქრისტიანები პურს თავის წარწერებზე. ძველი ჩვეულებით ისინი პურს ოთხად ან ექვსად გაჭრილს ხატავდნენ. პურის ჯვრისებრი გაჭრა ჩვეულებად ჰქონდატ ძველ რომაელებს, რათა მისი დამტკიცება იოლი ყოფილიყო. პურის ჯვრის ფორმით დაჭრას ქრისტიანები უკავშირებენ ქრისტეს ჯვარს. თვითონ პურის დატეხვის პროცესი ნიშნავს ტრაპეზს.

მწეგმის ὁ πομπή

უძველეს ხელოვნებაში ხშირად გამოსახავდნენ ადამიანის ფიგურას ბატკნით მხრებზე. ეს გამოსახულებები იმდენად გავრცელდა, რომ მორწმუნეთათვის სრულიად გასაგები და თვალნათლივ აღსაქმელი იყო მაცხოვრის სიძველები კეთილი მწყემსის შესახებ (იოან. 10, 2; ლუკ. 15, 4-5).

238 წლის რომაულ წარწერებზე გვხვდება ასეთი მწყემსის გამოსახულება, თუმცა იგი არ შეიძლება ჩაითვალოს ამ სახის უძველეს ძეგლად. ამგვარად, ამ სიმბოლოს წარმოშობა უნდა მივაკუთვნოთ მეორე საუკუნის დასაწყისს. ტერტულიანეც ადასტურებს, რომ მის დროს ეს სიმბოლო უკვე აღარ იყო ახალი, არამედ საყოველთაოდ ცნობილი და მიღებული იყო.

გარდა ბატკნიანი მწყემსის გამოსახულებისა არსებობს კიდევ სხვა გამოსახულებებიც: მწყემსი, რომელიც ტყეში უკრავს სალამურს და მჯდომარე მწყემსი, რომელიც ბატკანს ეფერება.

იმ გამოსახულებებზე, რომლებზეც არ არის არანაირი წარწერა გარდა გარდაცვლილის სახელისა. მწყემსი აღნიშნავს იმ პაცე ჩჰრისტი, რადგან აქ იპოვა ქრისტემ ბატკანი და გადაარჩინა. სხვაგან იგი აღნიშნავს იმ ფიდე ჩჰრისტი, რადგან აქ ქრისტეს ეკლესიის მეთაურის მნიშვნელობა აქვს. ამგვარად, აღდგომის დოგმატზე მინიშნებით პირველი ქრისტიანები ხსნიან კეთილი მწყემსის სიმბოლური გამოსახულების მნიშვნელობას.

რადგან მწყემსი გამოხატავს აღდგომის დოგმატს, მას შეიძლება მივაკუთვნოთ ყველა ამ თემაზე არსებული ფორმულა. აღდგომიდან ზეციურ სასუფეველზე გადასვლა ქრისტიანებმა დამატებითი სიმბოლოები შექმნეს. მწყემსის გვერდით გამოსახავდნენ ხეს.

კეთილი მწყემსის გამოსახულება ძალიან ჰგავს ორფეოსს, რომელიც უკრავს სირინქსზე (ჩასაბერი ინსტრუმენტი) და მის გარშემო სხვადასხვა ცხოველები შეკრებილან. ასეთი მსგავსება ძველმა ქრისტიანებმაც შენიშნეს. ერთ წარწერაზე გამოსახულია მწყემსი ბატკნით, მის გარშემო კი – სხვადასხვა ურჩხულები. ისინი შესაძლოა აღნიშნავდნენ ვნებებსა და ცოდვებს, რომელთაგანაც ქრისტემ იხსნა ბატკანი.

კეთილი მწყემსის გამოსახულება გვხვდება ყოველთვის ერთი და იმავე სამოსში. ქიტონი აქვს წელზე შეკრული და მუხლებს ზემოთ აწეული, რათა სიარულიში ხელი არ შეუშალოს. ზემოდან აცვია მოკლე ღაბადა, რომელიც გამოიყენებოდა მოგზაურობისას ცუდი ამინდისაგან დასაცავად. ფეხებზე მაღალი ფეხსაცმელი, რომელსაც ატარებდნენ მონადირეები და ისინი, ვისაც ბევრი სიარული უწევდა. იგი წინიდან ზონრებით შეკრული შემოეტმასნება თითქმის მთელ ფეხს მუხლამდე. მწყემსს ხელში სწორი, ან თავმოკაკეული კვერთხი უჭირავს, ასევე ჭურჭელი, რომელშიც ცხვრებს წველიდნენ. ეს სამოსი იმდენად ტიპური გახდა მისთვის, რომ სხვაგვარად გამოსახული ვერც წარმოედგინათ.

კვერთხი. მოხრილი კვერთხი იმდენად აუცილებელი იყო სასოფლო და სამწყვსო მოღვაწეობისათვის, რომ წარმართები კვერთხით გამოსახავდნენ მინდვრის ან ფარის ყველა ღმრთაებას. სამწყემსო პოეზიის მუზას – თალიასაც კი. ასეთი კვერთხი არა მარტო ფარის მწყემსვაში ეხმარებოდა მწყემსს, არამედ სანადიროდაც გამოიყენებდნენ მას.

რომის კატაკომბებში აღმოჩენილ თიხის ღამპაზე ჩანს, თუ როგორ გამოსახავდნენ მოღუნულ კვერთხს. ღამპის ქვედა მხარეზე გამოსახულია კვერთხი ასო X-თან და ქმნის ქრისტეს მონოგრამას. ასეთივე მონოგრამას ვხედავთ ძველ გემაზე, რომელზედაც ამოკვეთილია თევზი და პალმის რტო, მათ ზემოთ კი – კვერთხი.

რძის ჭურჭელი. ქრისტიანულ სარკოფაგებში ხშირად გვხვდება მწველავი მწვემის გამოსახულება. წმ. კალისტეს გამოქვაბულში გამოსახულია ორი ბატკანი, რომელთა გვერდით არის მოღუნული კვერთხი და ზედ ჰკიდია რძიანი ჭურჭელი. ბოტარის აზრით, რძიანი ჭურჭელი ხანდახან გაზაფხულის სიმბოლოდ გამოიყენებოდა და ამ მნიშვნელობით იგი აღდგომის დოგმატს მიეკუთვნება. სავარაუდოა, რომ საფლავის წარწერებზე იგი სწორედ ამ მნიშვნელობითაა გამოსახული. მაგრამ გამოსახულების უხარისხობის გამო შეუძლებელია განვსაზღვროთ, თუ რომელი ჭურჭელია მწვემის *mulctra* ან ზიარების ბარძიმი. მეცნიერებს უნდოდათ, რომ რძიანი ჭურჭელი წმიდა ზიარების სიმბოლურ მნიშვნელობად მიეღოთ იმ საფუძველზე, რომ წმ. პერპენტუა თავის ჩვენებაში სწორედ მქავე რძით ეზიარა, რომელიც მას მწვემსმა მიაწოდა.

ფლეიტა. ძველ ქრისტიანულ გემაზე მკვეთელმა მოათავსა კეთილი მწვემის ხელზე ფლეიტის ნაცვლად ღუზა. ასეთი შეცვლა შესაძლებელია მხოლოდ თანაბარმნიშვნელოვანი სიმბოლოების შემთხვევაში ე. ი. ლერწმის ფლეიტა აღნიშნავდა იმედსა და სასოებას.

ფარეხი. ხანდახან მწვემის გამოსახებოდა ფარიდან ფარეხში დაბრუნებული. საყურადღებოა თვით ფარეხის აგებულება. საერთოდ მიღებული გამოთქმის, *tugurium*, თანახმად ფარეხი უნდა გამოესახათ ჩალით ან ხის ქერქით გადახურულ ხის ღარიბულ შენობად. სამხრეთის კლიმატის გამო ფარეხად კლდის გამოქვაბულსაც იყენებდნენ.

წმ. პეტრეს ტაძრის გათხრების დროს აღმოჩენილ სარკოფაგზე ფარეხი გამოსახულია, როგორც დიდი ქვებით აშენებული შენობა. ორი სვეტით დამაგრებული ფრონტონით. თითქმის იგივე არქიტექტურა გვხვდება წმ. მარცელინის გამოქვაბულის ერთ-ერთ ოტახში. ასეთი ცხადი და წინასწარგანზრახული გადახვევა ფარეხის ჩვეულებრივი ხედიდან მიუთითებს, რომ ქრისტიანები ასეთი შენობის გამოსახვისას, მათ სიმბოლურ მნიშვნელობას ანიჭებდნენ.

მოციქულთა დადგენილებებში ეკლესია შედარებულია არა მხოლოდ გემთან, არამედ ფარეხტანაც. ასეთი განმარტების გამო მხატვრები გამოსახავდნენ ფარეხს დიდებულ შენობად. ისინი ხელმძღვანელობდნენ იმავე აზრით, რომლითაც რომაულ მოზაიკებში გამოსახავდნენ იერუსალიმისა და ბეთლემის კედლებიდან გამოშვალ ცხვრებს. აქიერუსალიმი და ბეთლემი ეკლესიის სიმბოლოებად გვევლინება, როგორც სარკოფაგებზე ფარეხი.

ბატკანი, კრავი. 359 წლის სარკოფაგზე გვაქვს მაგალითი კრავის სიმბოლოს სხვადასხვა მნიშვნელობისა, რომლებიც უკვე მეოთხე საუკუნის შუა წლებიდან დადგინდა. ძველი და ახალი აღთქმის მოვლენების გამოსახულებების გამყოფი კოლონის თავზე გამოსახულია ასეთივე მოვლენები, მაგრამ წმიდანთა ნაცვლად აქ სხვადასხვა ზომის კრავებია. მაგალითად, კრავი ურტყამს კვერთხს კლდეს, რომლიდანაც წყალი ამოსჩქეფს, შემდეგ კრავი კვერთხით ეხება პურის კალათებს და ამით გამოხატავს სასწაულებრივ გამოკვებას უდაბნოში.

მეექვსე საუკუნიდან კრავის სიმბოლომ მიიღო ძალზე ფართე მნიშვნელობა. იგი გამოხატავს არა მხოლოდ მაცხოვარს, არამედ მოსეს, იოანე ნათლისმცემელს; იუდეველი ხალხიც ამ სახით წარმოგვიდგება, აქედან დასკვნა, რომ კრავის სიმბოლოში გულისხმობდნენ მაცხოვარს, ძველი აღთქმის წინასწარმეტყველებს, მოციქულებს (სარკოფაგებზე ყოველი მოციქულის ფეხებთან დგას კრავი) და საერთოდ, მართლებს. ამ უკანასკნელი მნიშვნელობიდან წამოვიდა გამოთქმა *agnus Dei* (ღმრთის კრავი), როგორც მართალთა აღმნიშვნელი. მას წერდნენ გარდაცვლილთა ფილებზე. ასეთი გამოთქმები მხოლოდ კრავის გამოსახულებითაც გადმოიცემოდა. მოგვიანებით

კრავთან მწყემსის ნაცვლად ჯვარს გამოსახავდნენ. ორი კრავი ხშირად აღნიშნავს მეუღლეების საფლავს. კრავი, რომელიც ჭამს ფოთლებს არის მინიშნება ზეციურ საკვებზე და ცხოვრებაზე. კრავი ბეჭედზე ნიშნავდა, ან მაცხოვარს, ან სიტყვა „ქრისტიანს“. ზოგიერთ საფლავის ქვაზე ვხედავთ მლოცველი ადამიანების ფიგურას, რომლებიც პაღმებს შუა დგანან და მათ უყურებენ ბატკნები, ეს უნდა ნიშნავდეს გამოთქმას – სამოთხეში წმიდანთა შორის.

ხე

უნდა განვასხვაოთ სხვადასხვა ჯიშის ხეები, რადგან არაზუსტი გამოსახვისას ვერ გავარკვევთ მათ განსხვავებულ ხასიათებს.

საერთოდ, ხეები არიან სამოთხის სიმბოლოები. მათი ეს მნიშვნელობა ყოველი მათგანის გამოსახვისას ნარჩუნდება. ქრისტიანულ წარწერებზე გვხვდება მწვანე და გამხმარი ხეები ერთად. ასეთი გამოსახულებები წარმართობაში იყო ძირითადად ვახებზე. ქრისტიანობაში კი მათ შეხედვით ნათლობის სცენის გარშემო, როგორც ჩანს, ახლად დაბადების სიმბოლოს მნიშვნელობით. ავკილეთ ფილაზე გამოსახულია ადამიანი ემბაზში, რომელზედაც სული წმიდა გადმოდის მტრედის სახით. ემბაზის გვერდით აქეთ-იქიდან ორი ფიგურა დგას. მათ უკან, მარცხნივ გამხმარი ხეა, ხოლო მარჯვნივ – მწვანე. აქ ხეები აღნიშნავენ ცოდვილი ცხოვრების სიკვდილს და ახალი ცხოვრების დაბადებას. ასეთი გამოსახულებები მრავლადაა ტრირის წარწერებზე. რომაულ წარწერებში კეთილი მწყემსი ასეთ ხეებს შორის უნდა აღნიშნავდეს აღდგომასაც და ზეციურ სასუფეველსაც, რომლისთვისაც ტავიდან იბადებიან ნათლობის მეშვეობით.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია პაღმა და მასტან დაკავშირებული ფრინველი ფენიქსი, ზეთისხილი, კვიპარისი და სხვა წიწვოვანი ხეები.

პაღმა. რომაელებისა და ბერძნების გამარჯვების სიმბოლო ქრისტიანებთანაც იგივე მნიშვნელობით გადმოვიდა, მაგრამ მიწიერ გამარჯვებასთან ერთად ის ნიშნავდა სულიერ გამარჯვებასაც, ანუ სიკვდილზე გამარჯვებას. პრისკილას გამოქვაბულის წარწერაზე ვხედავთ თევზს – მორწმუნე ქრისტიანის სიმბოლოს, რომელსაც პირით მოაქვს გვირგვინი. საერთოდ, პაღმის რტო იმდენად ჩვეულებრივი სიმბოლო გახდა, რომ გამომწვარი თიხისაგან აკეთებდნენ პაღმის ფორმის ტვიფრებს. იგივე დამოკიდებულება იგრძნობა პაღმაზე მჯდომი ფენიქსის მიმართ.

ფენიქსი. ზღაპრული ფრინველი ფენიქსი აღმოსავლური წარმოსახვის ნაყოფია. იგი ხშირად გვხვდება ამ ქვეყნების ძეგლებში და პეროდოტედან მოყოლებული, რომაელ და ბერძენ მწერლებთან. ბოშარტის აზრით, ფენიქსი იყო იუდეველებთან ცნობილი სახელით – შულ და რაბინების განმარტებით ითვლებოდა უკვდავად, რადგანაც სამოთხეში არ ჭამდა ხე ცნობადისა, კეთილისა და ბოროტის ნაყოფს.

ეგვიპტიდან ფენიქსის შესახებ ლეგენდა გადავიდა რომში და იქაც ეს ფრინველი უკვდავების სიმბოლოდ იქცა. ამ მნიშვნელობით მას გამოსახავდნენ რომაულ მონეტებზე. მაგალიტად, ადრიანეს (117-138 წ.წ.) დროს ტრაიანეს საპატივსაცემოდ გამოშვებული მონეტები.

პირველად 385 წელს ვხვდებით რომის ქრისტიანულ წარწერებში ფენიქსის გამოსახულებას. მაგრამ ქრისტიანებთან ამ სიმბოლოს მიღება და დამკვიდრება მესამე საუკუნის დასაწყისს ან უფრო ადრეულ პერიოდს უნდა მივაკუთვნოთ. წმ. კლიმენტი თავის წერილში რომაელი ეპისკოპოსისადმი ზუსტად არწერს ფენიქსს და მია აღდგომას. ტერტულიანემ თავის თხზულების „სხეულის

აღდგომის შესახებ“ (207 წ.) მეცამეტე თავი მთლიანად მიუძღვნა ფენიქსის სასწაულებრივად აღდგომას.

ამ ძველმა სიმბოლომ ქრისტიანობაში მარადიული სიცოცხლისა და არდგომის მნიშვნელობა მიიღო. 230 წელს წმ. ცეცილიას ცხოვრებიდან ვხედავთ, რომ სწორედ ამ მნიშვნელობით გამოხატავდნენ ფენიქსს ქრისტიანები სარკოფაგებზე. აქ მოთხრობილია, რომ წმიდანმა ნახა წამებულების: მაქსიმიანის, ვალერიანისა და ტიბურტიის სარკოფაგებზე ფენიქსის გამოსახულება, რომლის გამოსახვაც მაქსიმიანმა ითხოვა თავისი აღდგომის ნიშნად. აქედან გამომდინარე, ფენიქსი ხატობრივად გამოსახავდა არდგომასთან დაკავშირებულ ყველა ფორმულას.

ზეთისხილი. ტერტულიანემ თქვა: „ცნობილია, რომ წარმართებთან ზეთისხილის რტო მშვიდობის ნიშანი იყო“ (ნათლობის შესახებ, VIII თავი). იგივე მნიშვნელობა შეინარჩუნა მან ქრისტიანობაში და, როგორც ზემოთ ვანახეთ, მისი გამოსახულება გვხვდება ყოველთვის ნოეს კიდობანთან და მტრედთან.

კვიპარისი და სხვა წიწვოვანი ხეები. კვიპარისი და, საერთოდ, წიწვოვანი ხეები იმქვეყნიურ, გლოვის ხეებად ითვლებოდნენ და დასაფლავების ნიშნად გამოისახებოდნენ. ისინი ძალიან იშვიათად გვხვდება საფლავის ქვებზე და უმთავრესად ფორმულების გარეშე, ამიტომ ზუსტად არ არის დადგენილი თუ რა მნიშვნელობას ანიჭებდნენ მას ქრისტიანები.

გვირგვინი στεφανოს

ძველ დროში ჰქონდათ ჩვეულება დღესასწაულებზე გვირგვინებით მოერთოთ თავები და შენობები. ახალი აღთქმის წიგნებში გვირგვინი გამარჯვებისა და ჯილდოს სიმბოლოა. ამ მნიშვნელობით მოხსენიებულია: სიმართლის გვირგვინი (ტიმ. 4, 8), დიდების გვირგვინი (1 პეტრ. 5, 4) და სიცოცხლის გვირგვინი (იაკობ. 1, 20).

ასეთი გვირგვინებით დიდებისა და გამარჯვების ნიშნად რთავდნენ ქრისტეს მონოგრამას. ასეთი გვირგვინების მნიშვნელობას ნათლად ვხედავთ, როცა მტრედებს სიმართლის ან სიცოცხლის გვირგვინი მიაქვთ გარდაცვლილთან, ანდა როცა თევზს უჭირავს პირით იგი გარდაცვლილი მართალისათვის ჯილდოდ. ჩვეულებრივ, გვირგვინი გამოისახებოდა ფორმულა in paces-ს წინ, ასე გამოხატავდა იგი ზეციურ სასუფეველს – in pace aeterna. ასევე ხშირად წერდნენ მასში ქრისტეს მონოგრამას და ნიშნავდა – in pace Christi.

ბოლოს, ჩვენ ვხვდებით გვირგვინს, როგორც ქორწინების საიდუმლოს სიმბოლოს. ამგვარი სიმბოლოების მიზეზი თვით ქორწინების წეს-ჩვეულებათაა, რომელიც სრულდება საქორწინო გვირგვინების დადგმით ნეფუდედოფლის თავზე. საერთოდ აღსანიშნავია, რომ ქორწინებასთან დაკავშირებული ფორმულების ბუნდოვანების ფონზე, გამოსახულებები უფრო ნათლად გამოსახავდნენ მათ მნიშვნელობას.

ფარშეევანგი ი ძად

ფარშეევანგი წარმართული სიმბოლოა და უკვდავებას აღნიშნავს. ამ ფრინველის სიმბოლური მნიშვნელობა დაფუძნდა რწმენაზე, თითქოს მისი ხორცი უხრწნელი იყოს. ამიტომაც პითაგორა უდიდესი მწერლების სულს ფარშეევანგში ასახლებს. ზოგიერთი სწავლულისათვის არ იყო საკმარისი მხოლოდ ფარშეევანგის ხორცის უხრწნელობის რწმენა, იმისათვის, რომ მისთვის ასეთი სიმბოლური მნიშვნელობა მიეცათ და ვარაუდობდნენ, რომ საერთოდ წრე, რომელიც ფარშეევანგის კუდიდან კეთდება და წრედ დახვეული გველი

აღნიშნავდნენ უკვდავებას. კუდის ფორმას მიეწერება მისი სახელიც რად. ბერძნები ამ ფრინველს იუნონას – ზეცისა და ვარსკვლავების ქალღმერთს უძღვნიდნენ და მის კუდს ვარსკვლავებით მოჭედებულს გამოსახავდნენ.

ქრისტიანული სიმბოლოების ყველა მკვლევარი ფარშევანგს მიიჩნევს არდგომის სიმბოლოდ. თვითონ ძეგლებზე მისი გამოსახულების შესწავლით დასტურდება ასეთი მნიშვნელობა. ამასტან, ფარშევანგი დაკავშირებულია წელიწადის დროების ცვალებადობასთან. იგი არა მარტო გამოისახებოდა წელიწადის ოთხ დროსთან, არამედ იყო გაზაფხულისა და, კერძოდ, მაისის სიმბოლო. წმ. პრისკილას გამოქვაბულში ფარშევანგი გამოსახულია გაშლილი კუდით და მთელი გამოსახულება დაფნის გვირგვინშია ჩასმული (აღდგომა).

ფარშევანგი, როგორც აღდგომის სიმბოლო, გამოისახება იმ სიმბოლოებთან ერთად, რომლებიც სამოთხეს მიეკუთვნებოდნენ. წმ. აგნის გამოქვაბულში გამოსახულია ფარშევანგი ბურთზე ორ აალებულ ჭურჭელს შორის. ცეცხლი, როგორც ქროსტეს სიმბოლო მიანიშნებს paradisus lucis (სინათლის სამოთხე).

როგორც ვხედავთ, სიმბოლოები მიუთითებენ ზიარების საიდუმლოს დამოკიდებულებაზე სამოთხესთან და აღდგომასთან. ამავე მნიშვნელობით ფარშევანგები გამოისახებიან წარწერებზე და კედლის მხატვრობაში.

როგორც ვხედავთ, პირველ ქრისტიანებს უამრავი სიმბოლური გამოსახულება ჰქონდათ. დროთა განმავლობაში მრავალმა მათგანმა მნიშვნელობა დაკარგა, ზოგიერთი კი ქრისტიანობაში დღემდე გამოიყენება, თუმცა არა იმ მნიშვნელობით (წარმართებისაგან საკუთარი მოძღვრების დამაღვა) და არა ისე ხშირად.

ანდრია ვაშაკიძე